

กรณีตัวอย่าง
การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

“ยอดลูกเสือไทยใจเด็ด”

มอบโล่สดุดีวีรกรรม ยอดลูกเสือไทยใจเด็ด

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ร.ต.ท.เชาวรินทร์ ลัทธศักดิ์ศิริ ประกาศ
ยกย่องชมเชยลูกเสือชายที่ใช้ไม้พลองปกป้องเพื่อนสาวเนตรนารี ที่ถูกล่วงเกินทางเพศ จนตัวเองต้องได้
รับบาดเจ็บว่า เป็นเรื่องสมควรแก่การยกย่อง ในฐานะที่เสียสละอย่างกล้าหาญ จะทำโล่สดุดีวีรกรรม
ในนามของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อมอบให้เป็นเกียรติประวัติ

วีรกรรมของนายธีระพงษ์ คงต่อ ลูกเสือจากค่ายวิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก ที่ไปฝึกภาค
สนามเดินทางไกลในค่ายลูกเสือ ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ระหว่างขึ้นเชือกจุดกับ
น.ส.แป้ว (นามสมมติ) อายุ 16 ปี เนตรนารีจากวิทยาลัยเดียวกันในป่าเปลี่ยว ได้มีคนร้ายทราบชื่อภายหลังว่าชื่อนายสมพงษ์ ปิ่นศิริ หรือ “ไอ้ทอง” มีมิดเป็นอาวุธ ได้บุกเข้ามาล็อกคอแล้วลาก น.ส.แป้ว
เข้าป่าจะข่มขืน นายธีระพงษ์ จึงใช้ไม้พลองลูกเสือต่อสู้ตีนายสมพงษ์ เพื่อช่วยเหลือน.ส.แป้ว ทำให้
นายสมพงษ์ กระโดดออกมาใช้มีดแทงนายธีระพงษ์ จนได้รับบาดเจ็บจากนั้นนายธีระพงษ์จึงได้พยายาม
กักฟันลูกขึ้นมาแย่งมีดจากนายสมพงษ์้วยร้ายบ้ากามได้ แล้วแทงนายสมพงษ์ 2 แผล จนบาดเจ็บ
ชมซานหนีกลานเข้าป่าหายไป ขณะเสนอข่าวตำรวจยังติดตามจับตัวไม่ได้

ร.ต.ท.เชาวรินทร์ ลัทธศักดิ์ศิริ รมช.ศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงวีรกรรมของนายธีระพงษ์ คงต่อ
ยอดลูกเสือไทยรายนี้ว่า การที่นายธีระพงษ์ ลูกเสือชายได้ใช้ไม้พลองปกป้องเนตรนารีจากการถูกข่มขืน
จนตัวเองได้รับบาดเจ็บว่า เป็นเรื่องที่สมควรแก่การสดุดี และยกย่องในฐานะที่เสียสละอย่างกล้าหาญ
และจะมอบโล่สดุดีวีรกรรมในครั้งนี้ ให้นายธีระพงษ์ คงต่อ ยอดลูกเสือใจเด็ด เพื่อเป็นเกียรติประวัติ
และขอประกาศไปยังลูกเสือทั่วประเทศว่า ในฐานะที่เป็นลูกเสือ ขอให้ช่วยกันสอดส่องเป็นหูเป็นตาให้
แก่บ้านเมือง ซึ่งจะทำให้สังคมไทยมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการปกป้องผู้ที่เป็นเพศเดียวกันกับแม่
ของตัวเอง หรือผู้ที่อ่อนแอกว่า ตามอุดมการณ์ของลูกเสือที่ว่า “ข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ”

กรณีตัวอย่างการปฏิบัติที่ไม่ดีต่อสังคม

“นักเรียนวัยรุ่นติดขาม้าเกือบหมดโรงเรียน”

นักเรียนวัยรุ่นโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง ติดขาม้ากันงอมแงมเกือบหมดทั้ง โรงเรียน นักเรียนหญิงบางคนถึงกับต้องขายตัว เพื่อหาเงินซื้อขาม้าเสพ ขบวนการค้าขาม้าเป็นผู้มีอิทธิพล ชี้นำใส่น้ำครุ ประกาศห้ามยุ่งเกี่ยว มิฉะนั้นอาจถึงตายได้

มหันตภัยขาม้าติดกันงอมแงมเกือบหมดทั้งโรงเรียน นักเรียนหญิงบางคนถึงกับขายตัวเพื่อนำเงินซื้อขาม้าไปเสพ ตำรวจเกรงกลัวอิทธิพลไม่กล้าจับ จึงต้องนำความจริงออกมาแฉในครั้งนี เมื่อเวลา 13.00 น. วันที่ 5 มีนาคม 2539 นายมานิตย์ แพทย์จรัส นายอำเภอหนองบัว จ.นครสวรรค์ ได้ประชุมประจำเดือน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหัวหน้าส่วนราชการ ณ ห้องประชุมศาลาประชาคมของอำเภอ นายมานิตย์ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า ตั้งแต่ย้ายมารับราชการอยู่ที่อำเภอนี้มาเป็นเวลา 4 เดือนเศษ สิ่งหนึ่งที่จะเตือนใจมากก็คือ นักเรียนตัวเล็ก ๆ ตลอดจนเด็กนักเรียน ระดับมัธยมติดขาม้าเสพติดกันมาก

นายมานิตย์กล่าวต่อไปว่า มีครูบางโรงเรียนมาบอกเอง ขอให้ช่วยด้วย เพราะจนปัญญาแล้ว เด็กนักเรียนทั้งชายและหญิงติดขาม้ากันงอมแงม มีโรงเรียนมัธยม แห่งหนึ่งของอำเภอ มีเด็กนักเรียนชายหญิงรวม 1,500 คน ติดขาม้าถึง 500 กว่าคน หากปล่อยให้อยู่ในสภาพเช่นนี้ต่อไป อนาคตของเยาวชนจะต้องมืดมนแน่ โดยเฉลี่ยแล้วเด็กนักเรียน 3 คน ติดขาม้าเสีย 1 คน ซึ่งเป็นสถิติแชมป์ประเทศไปแล้ว จึงขอให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกคนให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามด้วย

หลังจากที่นายมานิตย์กล่าวจบ นายอศวิน โพธิ์ผึ้ง ศึกษาธิการอำเภอ กล่าวยอมรับว่าตามที่นายอำเภอกล่าวออกมานั้นเป็นความจริงทั้งหมด และตนเองก็ได้รับรายงานจากครูที่สอนเด็กมัธยมแห่งหนึ่งว่ามีเด็กนักเรียนจำนวนมากทั้งชายและหญิงติดขาม้ากันงอมแงมและขบวนการที่นำขาม้ามาจำหน่ายในโรงเรียนก็เป็นผู้ที่มีอิทธิพลมาก ถึงขนาดชี้หน้าครุว่าอย่าเข้ามายุ่งเกี่ยว มิฉะนั้นอาจจะถึงตายได้ และเป็นที่น่าสลดใจอย่างยิ่งที่เด็กนักเรียนหญิงติดขาม้างอมแงมไม่มีเงินซื้อขาม้า บางคนถึงกับต้องขายตัว

เอกสารประกอบการเรียน
เรื่อง แนวทางในการปฏิบัติตนเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญสถาบันหนึ่งในสังคม ครอบครัวดีทำให้บุคคลในครอบครัวมีสุขภาพดี มีความรับผิดชอบ มีความรักความสามัคคี สมาชิกได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ครอบครัวในลักษณะนี้จึงไม่ก่อปัญหาหรือสร้างภาระให้แก่สังคม แต่ช่วยเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ สร้างความเจริญมั่นคงให้แก่สังคมและประเทศชาติได้เป็นอย่างดี ทำให้สังคมสงบสุข ส่วนครอบครัวที่ไม่ดี กล่าวคือ ครอบครัวที่ชอบก่อปัญหาหรือสร้างภาระให้แก่สังคม เช่น การทะเลาะวิวาท และก่อปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาโจรกรรม และปัญหาอื่น ๆ สมาชิกขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ สมาชิกในครอบครัวมีสุขภาพไม่ดี หรือได้รับการศึกษาไม่เพียงพอ เป็นต้น ครอบครัวในลักษณะนี้จะก่อปัญหาหรือสร้างภาระให้แก่สังคม ซึ่งจะเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ ทำให้สังคมไม่สงบสุข และประเทศชาติไม่เจริญก้าวหน้า

แนวทางที่จะช่วยส่งเสริมสังคมให้เจริญก้าวหน้า ย่อมขึ้นอยู่กับบุคคลในสังคม กล่าวคือ จะต้องปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี เพื่อความก้าวหน้าของสังคม และประเทศชาติ ไม่สร้างปัญหาให้เป็นภาระแก่สังคม มีความเสียสละ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความขยันหมั่นเพียรประกอบอาชีพด้วยความสุจริต มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีระเบียบวินัยและปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบจารีตประเพณีอันดีอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขร่วมกันในสังคม อันจะเป็นผลให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

แผนการสอนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์ด้วยแผนภูมิเนื้อหา

แผนการสอนที่ 9

วิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง การเลี้ยงดูทารกและเด็กที่ถูกหลอกล่อม

เวลา 6 คาบ

ความคิดรวบยอด

การเลี้ยงดูทารกและเด็กอย่างถูกวิธี เป็นการวางพื้นฐานในการดำรงชีวิตและสร้างบุคลิกภาพที่ดี ให้แก่สมาชิกของครอบครัวและสังคม

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนศึกษาเรื่อง การเลี้ยงดูทารกและเด็กแล้ว นักเรียนสามารถ

1. บอกวิธีการเลี้ยงดูทารกและเด็กที่ถูกหลอกล่อมได้
2. ทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้อง อย่างน้อย 8 ข้อ ใน 10 ข้อ

เนื้อหา

การเลี้ยงดูทารกและเด็ก เป็นการวางพื้นฐานในการดำรงชีวิตและสร้างบุคลิกภาพที่ดีแก่สมาชิกของครอบครัวที่จะส่งผลให้ครอบครัวอยู่ดีมีสุข การเลี้ยงดูทารกและเด็กควรคำนึงถึงในเรื่องต่อไปนี้

1. การให้อาหาร นานนมแม่จัดเป็น “ยอดอาหารของทารก” เพราะว่ามีประโยชน์ ปลอดภัย สะอาด ไม่ต้องซื้อหา ไม่ต้องเตรียม คิมได้ทันที แถมย่อยง่าย นมผสมเป็นอาหารรองจากนมแม่ ควรคำนึงถึงเรื่องความสะอาด ชงไม่ข้นหรือใสเกินไป ไม่ควรใช้นมข้นเลี้ยงทารก ควรให้อาหารเสริมแก่ทารก เช่น ธาตุเหล็กจากตับ อาหารที่มีวิตามินซี วิตามินดี และน้ำมันตับปลา ระยะต่อมาควรให้อาหารเสริม เช่น เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ การรับประทานอาหารควรฝึกให้เป็นเวลา

2. การพักผ่อน เวลานอนของเด็กเป็นเรื่องสำคัญอย่างหนึ่งในการเลี้ยงดู และควรฝึกให้เด็กนอนเป็นเวลา เช่น อายุ 1 เดือน นอน 21 ชั่วโมง อายุ 6 เดือน นอน 16 ชั่วโมง และอายุ 1 ขวบ นอน 15 ชั่วโมง เป็นต้น

3. ความสะอาดของร่างกายและเครื่องนุ่งห่ม การรักษาความสะอาดให้ถูกหลอกล่อม นับเป็นเรื่องสำคัญจะทำให้ทารกพ้นจากโรคภัยไข้เจ็บ ผู้เลี้ยงจะต้องมีความพิถีพิถัน

เช่น ในการอาบน้ำให้เด็กทารกจะต้องผสมน้ำให้อุ่นพอดี ระวังไม่ให้น้ำเข้าหูทารก เมื่ออาบน้ำเสร็จควรเช็ดตัวให้แห้ง ทาแป้ง ใส่เสื้อผ้าที่เหมาะสมกับสภาพอากาศและตรวจดูว่าไม่มีส่วนใดที่ทำให้เด็กเจ็บ

4. การตรวจสุขภาพและให้ภูมิคุ้มกันโรค ต้องปรึกษาแพทย์ เช่น เด็กแรกเกิดถึง 1 เดือน ต้องฉีดวัคซีน บีซีจี เพื่อป้องกันเชื้อวัณโรค และปลูกฝีป้องกันไข้ทรพิษ เด็กอายุ 2 - 3 เดือน ต้องฉีดวัคซีนป้องกันคอตีบ บาดทะยัก และไอกรน ครั้งที่ 1 และฉีดวัคซีน บีซีจี หรือ ปลูกฝีป้องกันไข้ทรพิษ เด็กอายุ 4-5 เดือน ฉีดวัคซีนป้องกันคอตีบ บาดทะยัก และไอกรน ครั้งที่ 2 และเด็กอายุ 1 ปีครึ่ง ถึง 2 ปี ฉีดวัคซีนป้องกันคอตีบ บาดทะยัก และไอกรน กระตุ้น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. นำภาพการเลี้ยงดูทารกและเด็กในวัยต่าง ๆ มาให้นักเรียนดู แล้วร่วมกันสนทนาประกอบภาพ จากนั้นสุ่มนักเรียนออกมาเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกและเด็กที่นักเรียนเคยพบเห็นมา เช่น การให้อาหาร การอาบน้ำ เป็นต้น

2. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ ดังนี้

หลังจากเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถบอกวิธีการเลี้ยงดูทารกและเด็กที่ถูกหลักอนามัยได้

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน โดยให้นักเรียนจับสลากชื่ออาหารของทารก เช่น นม กล้วย ปลา ส้ม และไข่ นักเรียนที่จับสลากได้ชื่อเดียวกันจะอยู่กลุ่มเดียวกัน จากนั้นให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม

2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเนื้อหาการเลี้ยงดูทารกและเด็ก จากบอร์ดนิทรรศการ ที่ครูจัดขึ้นในบริเวณห้องเรียน เรื่อง การเลี้ยงดูทารกและเด็กที่ถูกหลักอนามัย (ภาคผนวก) ในหัวข้อต่อไปนี้

2.1 การให้อาหาร

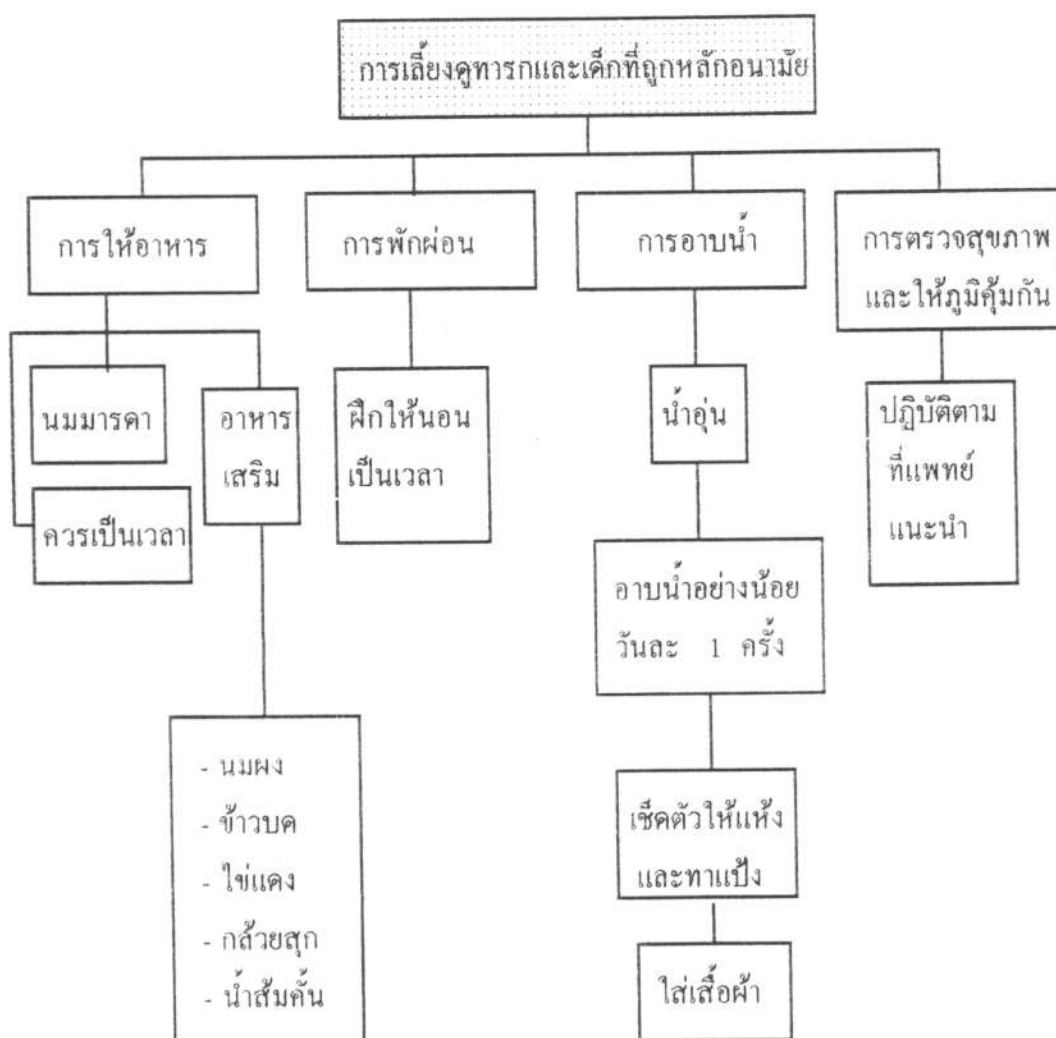
2.2 การพักผ่อน

2.3 การอาบน้ำ

2.4 การตรวจสุขภาพและให้ภูมิคุ้มกันโรค

3. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่ม เสนอรายงานหน้าชั้นเรียนเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกและเด็ก ในเรื่อง การให้อาหาร การพักผ่อน การอาบน้ำ การตรวจสุขภาพ และให้ภูมิคุ้มกัน โดยครูคอยชี้แนะ จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปจากเรื่องที่ศึกษาอีกครั้งหนึ่ง

4. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิด วิเคราะห์เกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกและเด็กที่ถูกหลักอนามัยในหัวข้อต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากบอร์ดนิทรรศการ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มสรุปและจัดระบบข้อมูลให้อยู่ในรูปของแผนภูมิพฤษยา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แผนภูมิพฤษยา แสดงการเลี้ยงดูทารกและเด็กที่ถูกหลักอนามัย

5. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน จากการระดมความคิดเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกและเด็กที่ถูกหลักรักน้อย โดยให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงานบนกระดาษชาร์ตที่ครูแจกให้พร้อมสีเมจิก และในช่วงออกมาเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มอื่น ๆ ชักถามข้อสงสัยได้

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกและเด็กที่ถูกหลักรักน้อย โดยใช้แผนภูมิพฤษยาสรุปเนื้อหาอีกครั้ง

ขั้นวัดผล

นักเรียนทำแบบฝึกหัด 10 ข้อ

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพ
2. ป้ายนิเทศ
3. กระดาษชาร์ต ขนาด 12 x 15 นิ้ว จำนวน 5 แผ่น
4. สีเมจิก
5. สลาก 5 กลุ่ม
6. แผนภูมิพฤษยา

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน
2. สัมภาษณ์
3. ตรวจสอบผลงานแผนภูมิ
4. ตรวจสอบแบบฝึกหัด

แบบฝึกหัดที่ 9

เรื่อง การเลี้ยงดูทารกและเด็กที่ถูกหลอกนมแม่

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนเขียน ✓ หน้าข้อที่ถูก และ X หน้าข้อที่ผิด

- .....1. POV เป็นวัคซีนป้องกันโรคคอตีบในเด็ก
- .....2. เด็กควรอาบน้ำอย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง
- .....3. นมชั้นหวาน เป็นอาหารเสริมสำหรับทารกจากนมแม่
- .....4. อาหารที่ดีที่สุดสำหรับทารกคือ นมมารดา
- .....5. ท่านอนที่เหมาะสมสำหรับทารกคือ นอนคว่ำ

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย X ลงในช่องกระดาษคำตอบที่ถูกที่สุด

6. อาหารในข้อใด ไม่เหมาะสม ในการใช้เลี้ยงทารก

ก. น้ำส้มคั้น	ข. นมชั้นหวาน
ค. ข้าวบดไข่แดง	ง. กส้วยน้ำว้าสุกงอม

7. ข้อใดเป็นน้ำที่เหมาะสมสำหรับการอาบของเด็กทารก

ก. น้ำอุ่น	ข. น้ำฝน
ค. น้ำประปา	ง. น้ำทั่วไป

8. ข้อใดควรฝึกให้เป็นเวลาสำหรับเด็ก

ก. การเล่น	ข. การหัวเราะ
ค. การร้องไห้	ง. การนอน

9. วัคซีน บีซีจี ใช้ป้องกันโรคอะไร

ก. โรคคอตีบ

ข. โรคโปลิโอ

ค. วัณโรค

ง. ไทฟอยด์

10. การเลี้ยงดูทารกและเด็กที่ถูกต้องก่อนนมัย **ไม่ควร** ทำถึงเรื่องใด

ก. การให้อาหาร

ข. การพักผ่อน

ค. การรักษาความสะอาด

ง. การสัมผัสการระ

.....

ป้ายนิเทศ

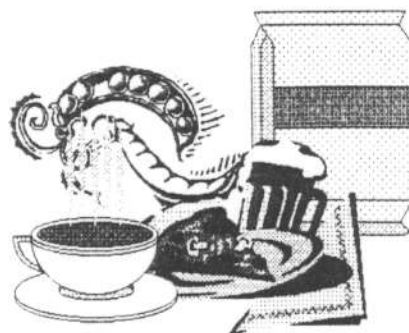
การเลี้ยงดูทารกและเด็ก

การเลี้ยงดูทารกและเด็กอย่างถูกวิธี เป็นการวางพื้นฐานในการดำรงชีวิตและสร้างบุคลิกภาพที่ดีแก่สมาชิกของครอบครัวที่จะส่งผลให้ครอบครัวอยู่ดีมีสุข การเลี้ยงดูทารกและเด็กควรคำนึงถึงปัจจัยต่อไปนี้

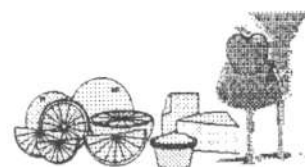
การให้อาหาร

การให้อาหาร นมแม่เหมาะสมสำหรับเลี้ยงทารก เนื่องจากธรรมชาติสร้างขึ้นมาเพื่อทารกโดยตรง เหมาะสมต่อระบบร่างกายอันละเอียดอ่อน นมแม่เป็นอาหารพิเศษที่ธรรมชาติได้เตรียมพร้อมไว้สำหรับทารก นมแม่ย่อยง่าย สะอาด ไม่มีเชื้อโรคปนเปื้อน มีภูมิคุ้มกันโรคต่าง ๆ สำหรับลูกน้อย มีสารอาหาร แร่ธาตุ และวิตามิน มากกว่า 30 ชนิด ซึ่งสนองความต้องการวิตามินและเกลือแร่ของลูกน้อยได้ครบถ้วน ทำให้ลูกเจริญเติบโตแข็งแรง มีสุขภาพพลานามัยดี

คุณแม่ทุกคนควรได้มอบสิ่งที่ดีที่สุด คือ นมแม่ให้แก่ลูก เพื่อแสดงถึงความรัก ความห่วงใยที่แม่มีต่อลูก และการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ยังประสานสายใยแห่งความรักและความผูกพันระหว่างแม่ลูกให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ตารางการให้อาหารทารกตั้งแต่แรกเกิดถึง 12 เดือน

อายุทารก (เดือน)	อาหารของเด็ก
ทารกแรกเกิดจนอายุ 3 เดือน	น้ำนมมารดาอย่างเดียว
3	- น้ำนมมารดา - กลัวยน้ำว้าสุกงอมบด - น้ำส้มคั้นครึ่งถึง 1 ผล
4	- กลัวยน้ำว้าสุกงอมบด 1 ผล - น้ำส้มคั้น 1 ผล - ข้าวบด 1-2 ช้อนควว ใส่ น้ำแกงจืดเติมไข่แดงต้มสุกครึ่งฟอง - น้ำนมมารดา
5	- น้ำนมมารดา - น้ำส้มคั้น - ข้าวบด 2-4 ช้อนควว ผสมไข่แดงต้มสุก 1 ฟองสลับกับเนื้อปลาสุกบดใส่น้ำแกงจืด
6	- น้ำนมมารดา - น้ำส้มคั้น - ข้าวบด 2-4 ช้อนคววผสมไข่แดงต้มสุก 1 ฟอง สลับกับเนื้อปลาสุกบด 1 ช้อนควว ใส่ผัก
7	- น้ำนมมารดา - ผลไม้สด - น้ำส้มคั้น - ข้าวบดผสมกับไข่หรือหมูสุกบดใส่ผักต้มสุกบดและน้ำแกงจืด
8-10	- น้ำนมมารดา, ผลไม้, น้ำส้มคั้น - ข้าวบดผสมไข่หรือปลาหรือเนื้อ ใส่ผักต้มสุกบดและน้ำแกงจืด
11-12	- น้ำนมมารดา, ผลไม้สด - ข้าวหุงจนนุ่มใส่ไข่ เนื้อ ปลา ไก่ ตับ ผัก และน้ำแกงจืด

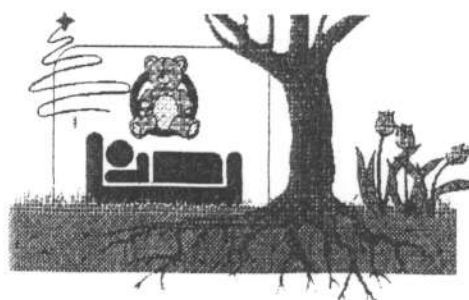
การพักผ่อน

การพักผ่อน เวลานอนของเด็กเป็นเรื่องสำคัญในการเลี้ยงดู และควรฝึกให้นอนเป็นเวลา ทารกแรกเกิดจะนอนหลับนาน ประมาณ 18-22 ชั่วโมง และจะตื่นเมื่อมีสิ่งรบกวน เช่น เปียก และ หรือหิว

ท่านอนของเด็กสามารถจัดให้ได้หลายท่า เช่น นอนหงาย ตะแคง และนอนคว่ำ โดยเฉพาะท่านอนคว่ำ ช่วยให้เด็กนอนได้เป็นเวลานาน ๆ เนื่องจากมีความอบอุ่น ไม่สะดุ้งพว ช่วยให้นมและน้ำผ่านจากกระเพาะลงสู่ลำไส้ได้เร็วขึ้น และป้องกันการสำลักนมหรือเศษอาหารเข้าไป ในทางเดินหายใจ นอกจากนั้นยังทำให้รูปศีรษะได้สัดส่วนสวยงาม

ตารางแสดงการนอนของเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 12 เดือน

อายุของทารก (เดือน)	เวลานอนของเด็ก (วัน / ชั่วโมง)
แรกเกิด - 2 เดือน	21 - 22 ชั่วโมง
2 - 3 เดือน	20 - 21 ชั่วโมง
3 - 5 เดือน	19 - 20 ชั่วโมง
5 - 7 เดือน	18 - 19 ชั่วโมง
7 - 12 เดือน	16 - 17 ชั่วโมง

การอาบน้ำ

ควรอาบน้ำให้เด็กอย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง และทุกครั้งที่ต้องสระผม เวลาอาบน้ำ เด็กควรล้างมือให้สะอาดก่อนจับตัวเด็ก หากกันเด็กเป็นอุจจาระ ปัสสาวะ ควรชำระให้สะอาด ก่อนนำตัวเด็กลงไปแช่ในอ่าง และก่อนนำเด็กลงอาบน้ำต้องทดสอบความร้อนของน้ำ การผสม น้ำควรเติมน้ำร้อนลงในอ่างที่มีน้ำเย็นอยู่แล้ว แล้วใช้มือแกว่งเพื่อทดสอบความร้อนของน้ำอยู่ ตลอดเวลา

เสื้อผ้าเด็กควรใช้ผ้าเนื้อนุ่มบางพอสมควร ในฤดูร้อนจะใช้ผ้าสำลีในฤดูหนาวควรใช้ผ้า สักหลาดอ่อนและควรใช้สีอ่อนๆ เพื่อมิให้เป็นอันตรายต่อสายตาทารก

วิธีอาบน้ำ

1. ถอดเสื้อผ้าเด็กออกให้หมด ห่อด้วยผ้าเช็ดตัวจนถึงคอ
2. ใช้สำลีสะอาดชุบน้ำอุ่น ๆ เช็ดจากหัวตาไปหางตา
3. ใช้สำลีชุบน้ำอุ่น บิดให้เป็นเกลียวยาว ๆ บิดน้ำให้แห้งแล้วสอดเข้าไปในรูจมูกเด็ก เพื่อเช็ดสิ่งโสโครกในจมูกออกให้หมด แล้วทิ้งไป เปลี่ยนสำลีทำข้างใหม่ต่อไป
4. ใช้ผ้าถูตัวหรือฟองน้ำหรือสำลีชุบน้ำอุ่นเช็ดใบหน้าให้ทั่วแล้วใช้ผ้าเช็ดตัวแห้ง ๆ ที่ สะอาดเช็ดอีกครั้งหนึ่ง (เพื่อความปลอดภัย ควรใช้สำลีก้อนเล็ก ๆ อุดหูเด็กข้างละก้อน หากผู้ที่ ชำนาญจะใช้นิ้วมือปิดก็ได้)
5. อุ้มเด็กหนีบไว้ข้างตัวด้านซ้าย ให้ลำตัวเด็กทอดคอยู่บนแขนซ้ายและนิ้วกลาง ยื่น ศีรษะเด็กลงในอ่างน้ำ มือขวาถักน้ำลูบศีรษะให้ทั่วแล้วถูสบู่ด้วยมือขวา ลูบให้ทั่วผม ขยี้ด้วยมือ เบา ๆ จนทั่วแล้วถักน้ำสะอาดล้างผมจนสะอาด แล้วใช้ผ้าเช็ดผมให้แห้งทันที
6. คลี่ผ้าห่อตัวเด็กไว้ทีละข้าง ถักน้ำลูบให้ทั่ว ถูด้วยสบู่ตามลำตัว แขน ขา ใช้ผ้าชุบ น้ำเช็ดลำตัวให้ทั่ว จนกว่าจะหมดสบู่ (ระหว่างนี้ควรเปลี่ยนน้ำใหม่อีกครั้งหนึ่ง) และทำอีกด้าน หนึ่งเช่นกัน ต่อจากนั้นก็พลิกด้านหลังทำเช่นเดียวกับด้านหน้า ถูสบู่ตั้งแต่ต้นคอจนกระทั่งถึง ปลายเท้า ตามขาหนีบ แขน รักแร้ ถูให้สะอาด นำตัวเด็กลงแช่ในอ่าง เพื่อปล่อยโอกาสให้เด็ก ได้ออกกำลังกายแขนและขา จากนั้นอุ้มเด็กขึ้น เปลี่ยนผ้าเช็ดตัวใหม่ วางเด็กลงบนที่นอนที่ เตรียมไว้เช็ดตัวให้แห้งด้วยวิธีใช้ผ้าขนหนูแตะด้วยมือเบา ๆ แล้วโรยด้วยแป้งฝุ่นแล้วลูบให้ทั่ว จึง สวมใส่เสื้อผ้า

การตรวจสุขภาพและให้ภูมิคุ้มกัน

วัยนี้จำเป็นต้องมีการตรวจสุขภาพ เมื่อเกิดอาการเจ็บป่วย ควรนำทารกไปรับการตรวจสุขภาพเป็นประจำ ระยะแรกเกิดจนถึง 6 เดือน ควรตรวจสุขภาพเดือนละครั้ง เมื่ออายุได้ 7 เดือน ถึง 1 ปี ควรตรวจสุขภาพทุก 2 เดือน โดยตรวจวัดความเจริญเติบโต เช่น น้ำหนัก ส่วนสูง วัดรอบศีรษะ หรือตรวจดูความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกัน โดยการให้วัคซีนตามกำหนดการ ดังนี้

ตารางการกำหนดการให้วัคซีนป้องกันโรค

อายุ (เดือน)	วัคซีน	ภูมิคุ้มกันโรค
แรกเกิดถึง 2 เดือน	- ฉีดวัคซีน	วัณโรค
2 - 3 เดือน	- ฉีดวัคซีน - กินวัคซีน	- คอตีบ ไอกรน บาดทะยัก - โปлио ครั้งที่ 1
4 - 5 เดือน	- ฉีดวัคซีน - กินวัคซีน	- คอตีบ ไอกรน บาดทะยัก - โปлио ครั้งที่ 2
6 - 7 เดือน	- ฉีดวัคซีน - กินวัคซีน	- คอตีบ ไอกรน บาดทะยัก - โปлио ครั้งที่ 3
12 - 15 เดือน	- ฉีดวัคซีน	- โรคหัด หัดเยอรมัน และคางทูม
1½ - 2 ปี	- ฉีดวัคซีน - กินวัคซีน	- คอตีบ ไอกรน บาดทะยัก - โปлио กระตุ้นครั้งที่ 1
4 - 7 ปี	- ฉีดวัคซีน - กินวัคซีน ฉีดวัคซีน	- คอตีบ ไอกรน บาดทะยัก - โปлио กระตุ้นครั้งที่ 2 - โรคไทฟอยด์
จากนั้น	ฉีดวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยัก ทุก 10 ปี ฉีดวัคซีนป้องกันโรคไทฟอยด์ ทุก 3 ปี หรือถ้ามีการระบาดก็ฉีดทุก 1 ปี	

แผนการสอนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์ด้วยแผนภูมิเนื้อหา

แผนการสอนที่ 10

วิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

การอบรมเลี้ยงดูเด็ก เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างมนุษย์ให้มีคุณค่าต่อครอบครัวและสังคม

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนศึกษาเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กแล้ว นักเรียนสามารถ

1. บอกวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องได้
2. บอกผลกระทบที่เกิดจากการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ไม่ถูกต้องได้
3. บอกผลที่ได้จากการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องได้
4. ทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้อง อย่างน้อย 8 ข้อใน 10 ข้อ

เนื้อหา

การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่าเป็นอย่างยิ่งทั้งต่อครอบครัว ประเทศชาติและโลก ถ้ามนุษย์มีสุขภาพร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาดี สิ่งดีงามต่างๆ ในสังคมมนุษย์ก็จะเกิดขึ้นมากมาย การอบรมเลี้ยงดู จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่ช่วยสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่า

การเลี้ยงดู หมายถึง การดูแลเพื่อตอบสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งร่างกายและจิตใจโดยมุ่งเน้นให้เด็กมีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรง ไม่มีโรค ไม่เกิดความพิการ อารมณ์แจ่มใส อุปนิสัยดี สติปัญญาเฉลียวฉลาด มีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น เป็นต้น

การอบรม หมายถึง การแนะนำฝึกฝนให้เด็กมีวินัยมุ่งเน้นให้เด็กประพฤติดีมีระเบียบวินัย รู้จักควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบ รู้ผิดรู้ชอบ รู้ชั่วรู้ดี รู้ควรไม่ควร มีใจหนักแน่น เป็นต้น

การอบรมเลี้ยงดูต้องกระทำควบคู่กันไปเสมอในเด็กทุกวัย ปัญหาทางกายที่เกิดจากการเลี้ยงดูไม่ถูกต้อง เช่น ปัญหาโรคขาดสารอาหาร ปัญหาโรคติดเชื้อต่างๆ ในเด็ก ปัญหาอุบัติเหตุ เป็นต้น ปัญหาที่เกิดจากการอบรมไม่ถูกต้อง อบรมไม่เป็น เช่น ปัญหาพฤติกรรมของเด็กอันไม่

พึงประสงค์ของสังคม จนพ่อแม่ผู้ปกครองเกิดความไม่สบายใจ หรือบางครั้งต้องเดือดร้อนทั้ง ใจและทรัพย์สินเงินทอง เพราะการกระทำของลูก

ในอดีตการอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดูแลให้กินอิ่ม นอนเป็นเวลา แต่งตัว สะอาดเรียบร้อย กิริยามารยาทดี ง่ายสอนง่าย ทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่ ขยันขันแข็งช่วยเหลืองานบ้าน ถ้าเป็นลูกผู้หญิงจะฝึกเรื่องการบ้านการเรือนด้วย ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเปลี่ยนแปลงไปมาก ดังนั้นบทบาทการอบรมเลี้ยงดูเด็กต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้าง ผู้เลี้ยงต้องปรับตัวให้ทันกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ต้องสอนให้เด็กปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้าง ผู้เลี้ยงต้องปรับตัวให้ทันกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ต้องสอนให้เด็กมั่นใจในตัวเอง แก้ปัญหาต่างๆ ของตัวเองได้ ช่วยตัวเองได้ ผู้เลี้ยงจึงต้องใกล้ชิดกับเด็ก เป็นเพื่อนคุย เป็นที่ปรึกษาตอบปัญหาข้อข้องใจของเด็กได้มีความรู้รอบตัวดี แก้ปัญหาได้อย่างสงบ ใจเย็น อ่อนโยน สร้างบรรยากาศในบ้านให้อบอุ่นด้วยความรัก เพื่อเด็กจะได้รู้สึกอบอุ่นมั่นคง ปราศจากความหวาดกลัว ความรู้สึกอบอุ่นมั่นคงนี้จะเป็นกำลังช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในชีวิต รู้จักแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นอย่างเสรี มีความคิดริเริ่มดี สามารถจัดการแก้ปัญหา ด้วยตัวเองและสถานการณ์ต่างๆ ได้

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

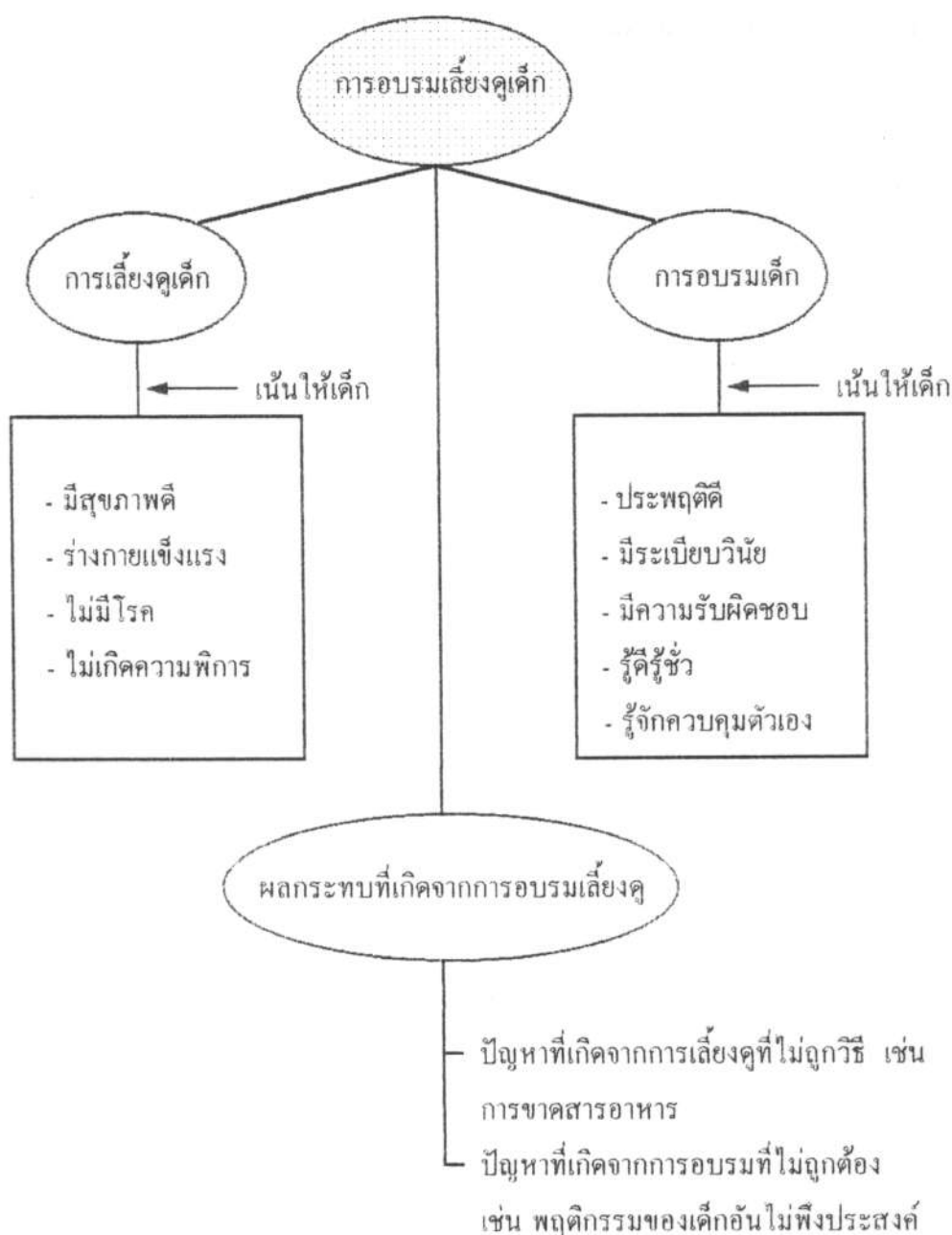
1. ทบทวนเนื้อหาเรื่อง การเลี้ยงดูทารกและการอบรมเด็กโดยใช้ เกมตามคำสั่ง (ภาคผนวก)
2. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบดังนี้
หลังจากเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถบอกวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องได้

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่มกลุ่มละ 6 คน โดยใช้เกมกระรอกเข้าโพรง (ภาคผนวก) จากนั้นให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม
2. ครูนำภาพเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กมาให้ให้นักเรียนดูและพิจารณา จากนั้นครูร่วมอภิปรายกับนักเรียน โดยตั้งประเด็นคำถามดังนี้
  - 2.1 การอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องนั้น ควรเป็นอย่างไร
  - 2.2 ผลกระทบที่เกิดจากการอบรมเลี้ยงดู ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตอย่างไร

3. ครูแจกเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ให้แต่ละกลุ่มได้ศึกษา (ภาคผนวก) จากนั้นให้นักเรียนอ่านเอกสารประกอบการเรียนที่ครูแจกให้ แล้วร่วมกันอภิปรายในกลุ่ม เพื่อหาข้อสรุปจากเรื่องที่ได้อ่านศึกษา

4. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิด วิเคราะห์เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กและผลกระทบที่เกิดจากการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่ถูกวิธี โดยครูเขียนหัวข้อของเรื่องลงบนกระดาน แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอความคิด ครูนำคำตอบของนักเรียนเขียนลงบนกระดาน จากนั้นให้แต่ละกลุ่มจัดระบบข้อมูลให้อยู่ในรูปของแผนภูมิพฤษยา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แผนภูมิพฤษยา แสดงการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

5. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเสนอผลงานกลุ่มหน้าชั้นเรียน จากการระดมความคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงานลงบนกระดาษชาร์ตที่ครูแจกให้พร้อมสีเมจิก และในช่วงที่ออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มอื่นๆ ได้ซักถามข้อสงสัย

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยใช้แผนภูมิพฤษยาสรุปเนื้อหาอีกครั้ง

การวัดผล

นักเรียนทำแบบฝึกหัด 10 ข้อ

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพ
2. เกม
3. เอกสารประกอบการเรียนเรื่อง การอบรมเลี้ยงดูเด็ก
4. กระดาษชาร์ต ขนาด 12 x 15 นิ้ว จำนวน 5 แผ่น
5. สีเมจิก
6. แผนภูมิพฤษยา

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน
2. สัมภาษณ์
3. ตรวจสอบผลงานแผนภูมิ
4. ตรวจสอบแบบฝึกหัด

แบบฝึกหัดที่ 10
เรื่อง การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก และ X หน้าข้อที่ผิด

- 1. การอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างมนุษย์ให้มีคุณค่า
- 2. การเลี้ยงดูและการอบรมเด็กต้องกระทำควบคู่กันไปเสมอในเด็กทุกวัย
- 3. การอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นหน้าที่ของมารดาเท่านั้น
- 4. ครอบครัวที่อบรมเด็กที่ไม่ถูกวิธี จะก่อให้เกิดปัญหาทางพฤติกรรม อันไม่พึงประสงค์ของสังคมได้
- 5. การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การดูแลสุขภาพและให้ความรักความอบอุ่นตลอดทั้งการฝึกฝนให้เด็กมีวินัยในตนเอง

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย X ลงในช่องกระดาษคำตอบที่ถูกที่สุด

6. ข้อใดเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันมากที่สุด
  - ก. จารึก เป็นคนอ่านหนังสือง่าย
  - ข. มนต์ ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ใหญ่
  - ค. สุพัฒน์ มีกิริยามารยาทเรียบร้อย
  - ง. ประภาส มีความเชื่อมั่นในตนเอง
7. ข้อใดเป็นปัญหาทางกายที่เกิดจากการเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้อง

ก. บอย ขาดสารอาหาร	ข. เปียร์ เป็นคนก้าวร้าว
ค. แบน ช่วยตัวเองไม่ได้	ง. บอล เป็นคนหวาดกลัว

8. สิ่งสำคัญที่สุดที่จะช่วยในการเลี้ยงและอบรมเด็กให้เป็นเด็กที่มีคุณภาพคือข้อใด
- ก. ให้อาหารมาก
  - ข. ให้ความรักความอบอุ่น
  - ค. ตามใจเด็กทุกอย่าง
  - ง. จัดบันทึกพัฒนาการเด็กทุกระยะ
9. การอบรมเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว ควรเน้นในเรื่องใด เป็นอันดับแรก
- ก. การมีสมาธิ
  - ข. การมีสัมมาคารวะ
  - ค. การช่วยเหลือตนเอง
  - ง. การให้การศึกษา
10. ข้อใด ไม่ใช่ จุดมุ่งหมายของการอบรมเลี้ยงดูเด็กในปัจจุบัน
- ก. รู้จักการแก้ปัญหา
  - ข. ช่วยเหลือตนเองได้
  - ค. มีความมั่นใจในตนเอง
  - ง. ปฏิบัติตามคำสั่งโดยไม่ได้แย้ง
- .....

เกมตามคำสั่ง

วัตถุประสงค์	เพื่อให้ทบทวนเนื้อหาเรื่องการเลียงคูทาร์กและเด็ก
อุปกรณ์	1. บัตรคำสั่ง 2. เพลง
วิธีเล่น	- ให้นักเรียนเข้าแถวเป็นวงกลม - ครูเปิดเพลงให้นักเรียนฟังพร้อมกับยื่นกล่องบัตรคำสั่งให้นักเรียนคนหนึ่ง และให้ส่งต่อไปทางซ้ายมือให้กับเพื่อนคนที่อยู่ถัดไป โดยส่งให้เข้ากับจังหวะเพลง จนกว่าครูจะหยุดเพลง - เมื่อเพลงหยุด ถ้ากล่องบัตรคำสั่งอยู่ที่นักเรียนคนใดให้นักเรียนคนนั้นหยิบบัตรคำสั่งขึ้นมา 1 ใบ (ห้ามให้เพื่อนดู) และศึกษาคำสั่งจากบัตรคำนั้นให้เข้าใจ แล้วปฏิบัติตาม เช่น จับได้บัตรคำสั่งที่สั่งว่าให้แสดงท่าทางการอุ้มเด็ก หรือแสดงท่าทางการอาบน้ำให้เด็ก หรือแสดงท่าทางการให้อาหารเด็ก โดยให้แสดงท่าทางเท่านั้นห้ามพูด แสดงท่าทางไปจนกว่าเพื่อนในชั้นจะทายถูก - เมื่อเพื่อนทายถูก ให้ผู้แสดงอธิบายในเรื่องนั้นๆ ให้เพื่อนฟังอย่างคร่าวๆ - ดำเนินไปในลักษณะนี้เรื่อยๆ จนกว่าจะหมดบัตรคำสั่ง

เกมกระรอกเข้าโพรง

วัตถุประสงค์

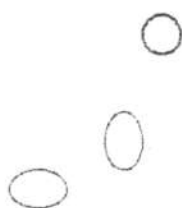
เพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนทำกิจกรรม

อุปกรณ์

เทปเพลง

วิธีเล่น

1. ครูเตรียมเทปเพลงที่อยู่ในความนิยม
2. ให้นักเรียนจัดแถวไปวงกลม ครูอธิบายให้นักเรียนทราบ กติกาว่าในขณะที่นักเรียนร่าวงไปนั้น หากเสียงเพลงหยุด ให้นักเรียนฟังคำสั่งที่ครูบอก เช่น กระรอก 2 โพรง 4 หมายความว่า ให้นักเรียนจับกลุ่ม 6 คน โดยการจับมือ กันล้อมวง 4 คนเป็นโพรงและอีก 2 คนที่เหลือจะอยู่ใน วงกลมเป็นกระรอก

เอกสารประกอบการเรียน

เรื่อง การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่าอย่างยิ่งทั้งต่อครอบครัว ประเทศชาติและโลก ถ้ามนุษย์มีสุขภาพร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาดี สิ่งดีงามต่างๆ ในสังคมมนุษย์ก็จะเกิดขึ้นมากมายการอบรมเลี้ยงดู จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่ช่วยสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่า

การเลี้ยงดู หมายถึง การดูแลเพื่อตอบสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งร่างกายและจิตใจ โดยมุ่งเน้นให้เด็กมีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรง ไม่มีโรค ไม่เกิดความพิการ อารมณ์แจ่มใส อุปนิสัยดี สติปัญญาเฉลียวฉลาด มีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น เป็นต้น

การอบรม หมายถึง การแนะนำฝึกฝนให้เด็กมีวินัยมุ่งเน้นให้เด็กประพฤติดีมีระเบียบวินัย รู้จักควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบ รู้ผิดรู้ชอบ รู้ชั่วรู้ดี รู้ควรไม่ควร มีใจหนักแน่น เป็นต้น

การอบรมเลี้ยงดูต้องกระทำควบคู่กันไปเสมอในเด็กทุกวัย ปัญหาทางกายที่เกิดจากการเลี้ยงดูไม่ถูกต้อง เช่น ปัญหาโรคขาดสารอาหาร ปัญหาโรคติดเชื้อต่างๆ ในเด็ก ปัญหาอุบัติเหตุ เป็นต้น ปัญหาที่เกิดจากการอบรมไม่ถูกต้อง อบรมไม่เป็น เช่น ปัญหาพฤติกรรมของเด็กอันไม่พึงประสงค์ของสังคม จนพ่อแม่ผู้ปกครองเกิดความไม่สบายใจ หรือบางครั้งต้องเดือดร้อนทั้งกายใจและทรัพย์สินเงินทอง เพราะการกระทำของลูก

ในอดีตการอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดูแลให้กินอิ่ม นอนเป็นเวลา แต่งตัวสะอาดเรียบร้อยกิริยามารยาทดี วุ่นนอนสอนง่าย ทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่ ขยันขันแข็งช่วยเหลืองานบ้าน ถ้าเป็นลูกผู้หญิงจะฝึกเรื่องการบ้านการเรือนด้วย ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจสังคมและการเมืองเปลี่ยนแปลงไปมาก ดังนั้นบทบาทการอบรมเลี้ยงดูเด็กต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้าง ผู้เลี้ยงต้องปรับตัวให้ทันกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ต้องสอนให้เด็กปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจากเดิมบ้าง ผู้เลี้ยงต้องปรับตัวให้ทันกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ต้องสอนให้เด็กมั่นใจในตัวเอง แก้ปัญหาต่างๆ ของตัวเองได้ ช่วยตัวเองได้ ผู้เลี้ยงจึงต้องใกล้ชิดกับเด็กเป็นเพื่อนคุยเป็นที่ปรึกษา คอบปัญหาคับข้องใจของเด็กได้ มีความรู้รอบตัวดี แก้ปัญหาได้อย่างสงบ ใจเย็นอ่อนโยน สร้างบรรยากาศในบ้านให้อบอุ่นด้วยความรัก เพื่อเด็กจะได้รู้สึกอบอุ่นมั่นคงปราศจากความหวาดกลัว ความรู้สึกอบอุ่นมั่นคงนี้จะเป็นกำลังช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในชีวิต รู้จักแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นอย่างเสรี มีความคิดริเริ่มดี สามารถจัดการแก้ปัญหาด้วยตัวเองและสถานการณ์ต่างๆ ได้

แผนการสอนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์ด้วยแผนภูมิเนื้อหา

แผนการสอนที่ 11

วิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง การให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

การให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก เป็นการวางพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้แก่สมาชิกของครอบครัวและสังคม

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนศึกษาเรื่องการให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็กแล้ว นักเรียนสามารถ

1. บอกวิธีการให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็กได้
2. บอกผลการให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็กได้
3. ทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้องอย่างน้อย 8 ข้อ ใน 10 ข้อ

เนื้อหา

นอกเหนือจากการเลี้ยงดูแล้ว เด็กยังต้องการความรักและความอบอุ่น ซึ่งไม่มีใครจะสามารถให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็กได้ดีเท่ากับพ่อและแม่ เด็กจะรู้สึกอบอุ่นและเป็นสุขเมื่อพ่อแม่เอาใจใส่ตนและจะรู้สึกเป็นทุกข์ถ้าพ่อแม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน

การให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก เป็นหน้าที่อันสำคัญที่พ่อแม่จะต้องเอาใจใส่ การให้ความรักและความอบอุ่น ความเอาใจใส่สนใจแก่บุตรอย่างเพียงพอซึ่งเป็นสัญชาตญาณของพ่อแม่ที่มีต่อลูก และปฏิบัติกันอยู่เป็นประจำ เพราะฉะนั้นพ่อแม่ควรจะประพฤติปฏิบัติตนและแสดงให้ลูกเห็นอย่างชัดเจน เพื่อลูกจะได้เข้าใจตรงกัน และตระหนักแน่ชัดว่า พ่อแม่รักเขาและเป็นที่พึ่งของลูกได้ การให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็กเช่นนี้มาตั้งแต่แรกเกิด ซึ่งทำได้โดยการโอบกอด การดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด การให้อาหารที่ถูกหลักอนามัย การฝึกสุขนิสัยในการกิน นอน และถ่ายเป็นเวลา การอบรมบ่มนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก เด็กที่ได้รับความรักและความอบอุ่นจะมีนิสัยอ่อนโยนไม่ก้าวร้าว เชื่อฟังคำสั่งสอนและโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคม ดังนั้นพ่อแม่ควรมีเวลาให้แก่ลูก ๆ บ้าง แม้เพียงเล็กน้อยก็ตาม

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างเรื่องครอบครัวของเปี๊ยะและโซล จากกรณีตัวอย่าง (ภาคผนวก) แล้วร่วมกันพิจารณาและอภิปรายในประเด็นคำถามต่อไปนี้

1.1 นักเรียนคิดว่าปัจจัยอะไรที่ทำให้ ค.ญ.เปี๊ยะ และ ค.ช.โซล เป็นเด็กดี

1.2 นักเรียนคิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวของ ค.ญ.เปี๊ยะ และ ค.ช.โซล เป็นอย่างไร

2. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบตามข้อความดังนี้

หลังจากเรียนเรื่องนี้แล้ว นักเรียนสามารถบอกวิธีการและผลของการให้ความรัก และความอบอุ่นแก่เด็กได้

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน โดยใช้เกมดอกไม้ให้คุณ (ภาคผนวก) จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม

2. ครูนำเสนอสถานการณ์ปัญหาเรื่อง “บ้านแตก” เนื้อเรื่องเกี่ยวกับการขาดความรัก และความอบอุ่นในครอบครัว (ภาคผนวก) จากนั้นครูร่วมอภิปรายกับนักเรียน โดยตั้งประเด็นคำถามดังนี้

2.1 จากสถานการณ์ปัญหานักเรียนคิดว่า สมพงษ์ ดิทยาเสพติดเนื่องจากสาเหตุใด

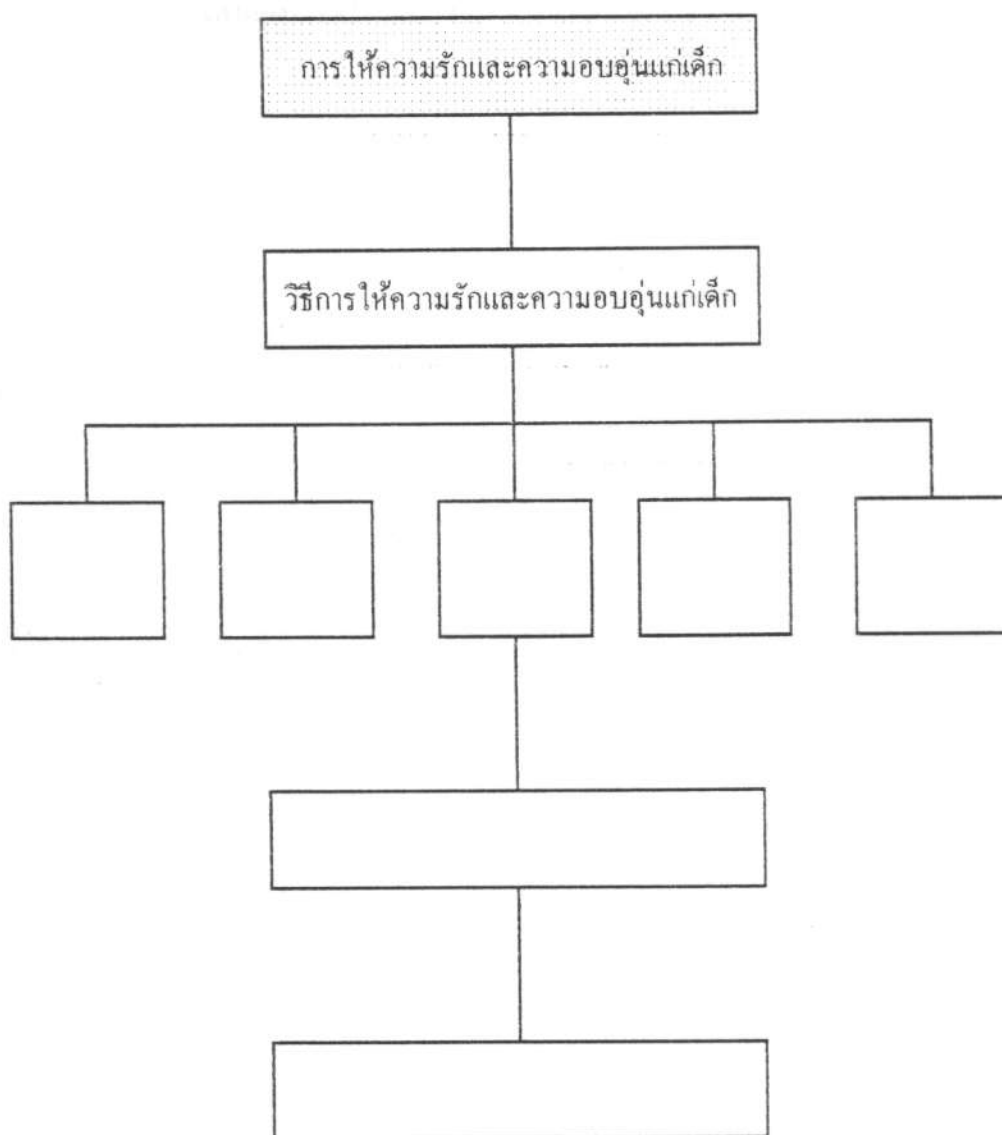
2.2 การขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัว ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิต

อย่างไร

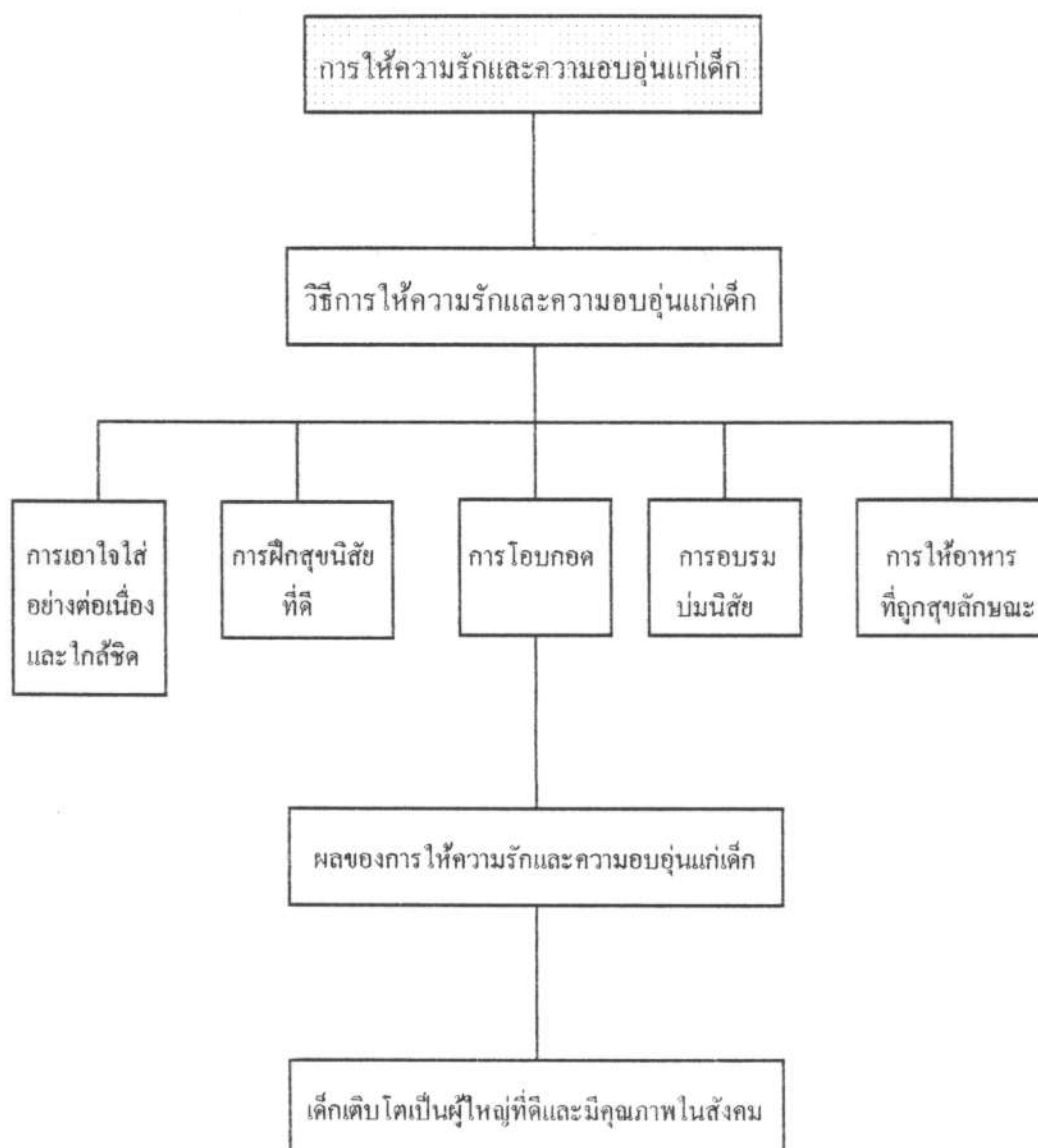
2.3 นักเรียนคิดว่าการให้ความรัก และความอบอุ่นแก่เด็กมีความสำคัญหรือไม่ เพราะเหตุใด

3. ครูแจกเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง การให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก ให้นักเรียนได้ศึกษา (ภาคผนวก) จากนั้นให้นักเรียนอ่านเอกสารประกอบการเรียนที่ครูแจกให้ แล้วร่วมกันอภิปรายในกลุ่ม เพื่อหาข้อสรุปที่ได้ศึกษา

4. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิด วิเคราะห์ เกี่ยวกับวิธีการและผลของการให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก โดยครูเขียนหัวข้อของเรื่อง ลงบนกระดานแล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันเสนอความคิด ครูนำคำตอบของนักเรียนเขียนลงบนกระดาน จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจัดระบบข้อมูลให้อยู่ในรูปของแผนภูมิพิภพดังตัวอย่างต่อไปนี้

สรุปได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แผนภูมิพฤษยา แสดงวิธีการให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก

5. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน จากการระดมความคิดเกี่ยวกับการให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก โดยให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงานกระดาษชาร์ตที่ครูแจกให้พร้อมสีเมจิก และในช่วงออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้น เปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มอื่นๆ ชักถามข้อสงสัยได้

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก โดยใช้แผนภูมิพฤษยาสรุปเนื้อหาอีกครั้ง

ขั้นวัดผล

นักเรียนทำแบบฝึกหัด 10 ข้อ

สื่อการเรียนรู้

1. กรณิตัวอย่าง เรื่อง ครอบครัวของเปียและโซล
2. เกมดอกไม้ให้คุณ
3. สถานการณ์ปัญหา เรื่อง บ้านแตก
4. เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง การให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก
5. กระดาษชาร์ต ขนาด 12 x 15 นิ้ว จำนวน 5 แผ่น
6. สีเมจิก
7. แผนภูมิพฤษยา

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน
2. สัมภาษณ์
3. ตรวจสอบผลงานแผนภูมิ
4. ตรวจสอบแบบฝึกหัด

แบบฝึกหัดที่ 11

เรื่อง การให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก และ X หน้าข้อที่ผิด

- .....1. เด็กจะรู้สึกอบอุ่นและเป็นสุขเมื่อพ่อแม่เอาใจใส่และดูแลอย่างใกล้ชิด
- .....2. การที่พ่อแม่ให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก จะทำให้เด็กเป็นคนก้าวร้าว
- .....3. ปัญหาที่พ่อแม่ทะเลาะกันหรือหย่าร้างกันมีผลทำให้ลูกขาดความอบอุ่นได้
- .....4. เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี จะไม่เกิดปัญหาทางครอบครัว
- .....5. การให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก ทำได้โดยการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดตลอดทั้งการโอบกอด และการอบรมบ่มนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย X ลงในช่องกระดาษคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

6. ข้อใด **ไม่ใช่** ปัญหาที่เกิดจากครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น
  - ก. ด้อย ดิตยาเสพติด
  - ข. ด้อม เป็นเด็กจรจัด
  - ค. เต็ม เป็นโสเภณีเด็ก
  - ง. ดุ่ม มีเพื่อนดิตยา
7. ข้อใดเป็นปัจจัยที่ทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความรักและความสามัคคีต่อกัน
  - ก. พ่อแม่ตามใจลูกทุกอย่าง
  - ข. พ่อแม่มีความรักและเข้าใจกัน
  - ค. พ่อแม่มีอาชีพเดียวกัน
  - ง. พ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาอยู่กับลูก

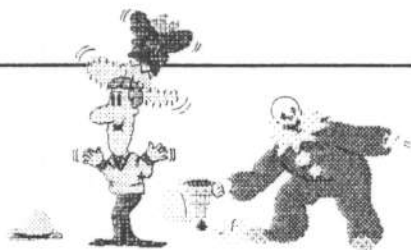
8. ข้อใดที่แสดงให้เห็นถึงความรักและความอบอุ่นที่เด็กได้รับมากที่สุด
- ก. พ่อแม่ดูแลเอาใจใส่ลูกอย่างใกล้ชิด
  - ข. คุณยายโอบกอดและหอมแก้มหลาน
  - ค. พ่อไปทำงานและส่งเงินมาให้ครอบครัว
  - ง. เด็กอยู่บ้านที่ใหญ่โตและสวยงาม
9. สิ่งสำคัญที่สุดในการเลี้ยงดูเด็กเพื่อให้เด็กเป็นคนดี คือข้อใด
- ก. การกินอาหารที่ถูกหลักอนามัย
  - ข. การสวมใส่เสื้อผ้าที่สวยงาม
  - ค. การให้ความรักและความเอาใจใส่
  - ง. การตามใจเด็กทุกอย่างที่เด็กต้องการ
10. “พ่อและแม่ของจอมไปทำงานที่กรุงเทพฯ เป็นเวลา 1 ปีแล้วไม่เคยกลับมาเยี่ยมบ้านเลย ปล่อยให้จอมอยู่บ้านกับยายแก่ตามลำพัง ทุกวันนี้จอมติดยาอย่างร้ายแรง” จากข้อความดังกล่าว นักเรียนคิดว่าจอมติดยาบ้าเนื่องมาจากสาเหตุใดมากที่สุด
- ก. คุณยายรักและตามใจจอมมากเกินไป
  - ข. จอมขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัว
  - ค. บ้านของจอมตั้งอยู่ใกล้แหล่งเสื้อมาโรคม
  - ง. พ่อแม่ของจอมทะเลาะวิวาทและชกต่อยกัน
- .....

กรณีตัวอย่าง

เรื่อง

ครอบครัวของเป๊ยะและโซล

บ้านของเป๊ยะและโซล ตั้งอยู่ท้ายหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ทั้งพ่อแม่ของเป๊ยะและโซล ชอบช่วยกันทำงานอย่างขะมักเขม้นในยามว่าง ครอบครัวของเป๊ยะและโซลจึงกลายเป็นครอบครัวตัวอย่างของหมู่บ้านแห่งนี้ พ่อและแม่ของเป๊ยะและโซล เป็นผู้ที่มียศยศดีมีน้ำใจต่อญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน ทั้งสองมีความรักความเข้าใจกันเป็นอย่างดี เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็จะปรึกษารื้อกัน เพื่อหาแนวทางแก้ไขพ่อแม่ให้ความรักและความเอาใจใส่ต่อเป๊ยะและโซลเท่าเทียมกันตั้งแต่เล็กจนโต เป๊ยะและโซลจึงกลายเป็นเด็กดี เชื่อฟังพ่อแม่มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และกตัญญูรู้คุณ ในยามว่างพ่อแม่จะเล่านิทานที่มีคติสอนใจให้เป๊ยะและโซลฟัง บางทีเป๊ยะและโซลยังนำนิทานที่พ่อแม่เล่าให้ฟังไปเล่าให้เพื่อนที่โรงเรียนฟัง เป๊ยะและโซลจึงรักพ่อแม่มาก เด็กทั้งสองจึงมีความคิดตรงกันว่า จะช่วยพ่อแม่ทำงานทุกอย่างด้วยแรงกายแรงใจจนถึงที่สุดและจะเป็นเด็กที่ดีของพ่อแม่ตลอดไป นับว่าเด็กทั้งสองมีความรับผิดชอบในหน้าที่เป็นอย่างดีทำให้ครอบครัวนี้มีความสุขและราบรื่นด้วยดี

เกมดอกไม้ให้คุณ

วัตถุประสงค์

เพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนทำกิจกรรม

อุปกรณ์

1. ดอกไม้พลาสติก จำนวน 30 ดอก
2. เพลงดอกไม้ให้คุณ

วิธีเล่น

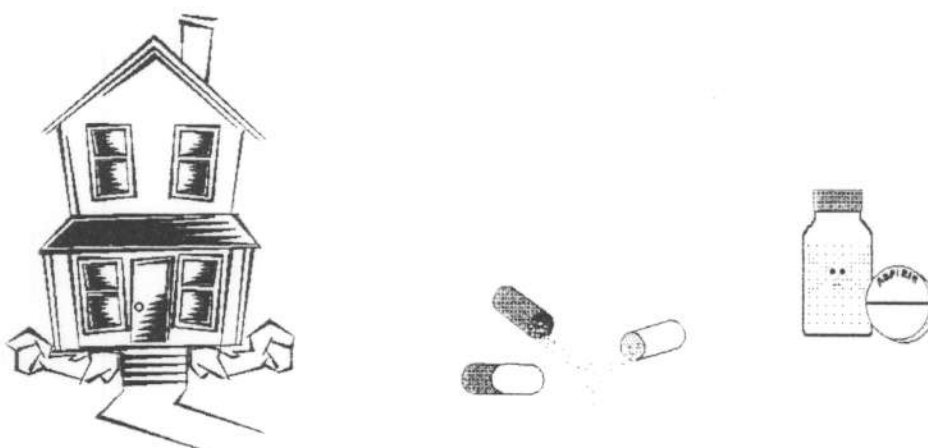
1. ครูเตรียมดอกไม้พลาสติกที่หลากหลายไว้ 5 ชนิด ชนิดละ 6 ดอก รวมเท่ากับจำนวนเด็กทั้งหมด
2. ให้นักเรียนเข้าแถว เพื่อเตรียมรับดอกไม้จากครู
3. ครูเตรียมเพลงดอกไม้ให้คุณ เพื่อเปิดให้เหมาะสมกับบรรยากาศในชั้นเรียน
4. ในขณะที่เปิดเพลงดอกไม้ให้คุณอยู่นั้น ครูมอบดอกไม้ให้นักเรียนคนละ 1 ดอก
5. ให้นักเรียนแยกไปเข้ากลุ่มตามชนิดของดอกไม้ที่ได้รับแล้วตั้งชื่อกลุ่มตามชื่อดอกไม้
6. นำดอกไม้ที่ตนเองได้รับประดับไว้ที่แจกันในกลุ่มเพื่อความสวยงามและสร้างบรรยากาศที่ดี

สถานการณ์ปัญหา

เรื่อง

บ้านแตก

สมพงษ์ มีความทุกข์ เพราะขาดความรักความอบอุ่น พ่อแม่ก็หย่าร้างกัน
สถานที่อยู่อาศัยก็อยู่ใกล้แหล่งเสื่อมโทรม ซึ่งมีทั้งผู้ค้าและผู้ติดยาเสพติดเป็นจำนวนมาก
สมพงษ์ ไม่ทราบว่าจะแก้ปัญหาคความทุกข์ของตนได้ จึงหันมาพึ่งยาเสพติด

เอกสารประกอบการเรียน
เรื่อง
การให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก

การให้ความรักและความอบอุ่นแก่เด็ก เป็นหน้าที่อันสำคัญที่พ่อแม่จะต้องเอาใจใส่ การให้ความรักและความอบอุ่น ความเอาใจใส่สนใจแก่บุตรอย่างเพียงพอ ซึ่งเป็นสัญชาตญาณบางอย่างของพ่อแม่ที่มีต่อลูกและปฏิบัติกันอยู่เป็นประจำ เพราะฉะนั้นพ่อแม่ควรจะแสดงให้ลูกเห็นอย่างชัดเจน เพื่อให้ลูกได้เข้าใจตรงกันและตระหนักแน่ชัดว่าพ่อแม่รักเขาและเป็นที่พึ่งของลูกได้ การให้ความรักและความอบอุ่นเช่นนี้มีมาตั้งแต่แรกเกิด ซึ่งทำได้โดยการโอบกอด การดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด การให้อาหารที่ถูกต้องเหมาะสม การฝึกสุขนิสัยที่ดีต่างๆ ตลอดจนการอบรมบ่มนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก ซึ่งเด็กที่ได้รับการรักและความอบอุ่นจะมีนิสัยที่อ่อนโยน ไม่ก้าวร้าว เชื่อฟังคำสั่งสอนและโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคม

แผนการสอนตามแบบคู่มือของกระทรวงศึกษาธิการ

แผนการสอนตามแบบคู่มือของกระทรวงศึกษาธิการ

แผนการสอนที่ 1

วิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง ลักษณะของครอบครัวที่อยู่ดีมีสุข

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

ความสมดุลของจำนวนสมาชิกกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวอยู่ดีมีสุข

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนศึกษาเรื่องลักษณะของครอบครัวที่อยู่ดีมีสุขแล้ว นักเรียนสามารถ

1. เปรียบเทียบลักษณะของครอบครัวที่อยู่ดีมีสุขและครอบครัวที่ไม่มีความสุขได้
2. บอกถึงความสมดุลและไม่สมดุลของสมาชิกกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวได้
3. สรุปลักษณะของครอบครัวที่อยู่ดีมีสุขได้
4. ทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้องอย่างน้อย 8 ข้อ ใน 10 ข้อ

เนื้อหา

ความสมดุลของจำนวนสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การที่ครอบครัวนั้นมีจำนวนสมาชิกที่เหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจหรือฐานะทางครอบครัว มีรายรับเพียงพอกับรายจ่าย ซึ่งการมีสมาชิกที่เหมาะสมกับฐานะทางครอบครัวนั้น จะทำให้ครอบครัวมีความสุข หัวหน้าครอบครัวก็สามารถเลี้ยงดูอุปการะสมาชิกได้อย่างเต็มที่ สามารถส่งเสียลูกให้ได้รับการศึกษาเป็นอย่างดี มีเวลาเลี้ยงดูเอาใจใส่บุตรทั้งด้านความประพฤติ และสุขภาพตลอดจนให้ความใกล้ชิดให้ความรักความอบอุ่นได้อย่างเต็มที่ และถ้าหากครอบครัวใดมีความไม่สมดุลของสมาชิกกับฐานะทางครอบครัว จะทำให้ครอบครัวนั้นได้รับความเดือดร้อน หรือทำให้เกิดปัญหาในด้านต่างๆ ขึ้นได้ ทำให้ครอบครัวไม่มีความสุข

ลักษณะของครอบครัวที่อยู่ดีมีสุข หมายถึง ครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกสมดุลกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และสมาชิกแต่ละคนจะต้องมีความสัมพันธ์ ผูกพันรักใคร่กัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักหน้าที่ของตนเอง เช่น พ่อแม่ช่วยกันหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว มีความขยันหมั่นเพียร รู้จักใช้จ่ายให้เหมาะสมกับฐานะทางครอบครัว ไม่สุรุ่ยสุร่ายฟุ่มเฟือย

เอาใจใส่ดูแลอบรมลูกด้วยความรัก เพื่อให้ลูกเป็นคนดี ส่วนลูกที่คิดจะต้องปฏิบัติตนอยู่ในโอวาทของพ่อแม่ รักใคร่กลมเกลียวกันในระหว่างพี่น้อง ขยันศึกษาเล่าเรียนหาความรู้และช่วยเหลืองานบ้านตามโอกาส

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูนำภาพครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกมากเกินไป (ลูก 5 คน) และภาพครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเหมาะสม (ลูก 2 คน) มาให้นักเรียนดู แล้วสนทนากับนักเรียนถึงความแตกต่างระหว่างครอบครัวทั้งสองและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในครอบครัว

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนอาสาสมัคร 7 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มีสมาชิก 2 คน และกลุ่มที่ 2 มีสมาชิก 5 คนให้นักเรียนที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์

2. ครูแจกขนมให้นักเรียนอาสาสมัคร กลุ่มละ 2 ชิ้นเท่าๆ กัน โดยให้ทุกคนในกลุ่มแบ่งกันรับประทาน ส่วนผู้สังเกตการณ์ให้ช่วยกันสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง แล้วบอกสิ่งที่ได้จากการสังเกต

2.1 เปรียบเทียบปริมาณของขนมในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 กับจำนวนสมาชิกของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ที่ได้รับประทาน

2.2 เปรียบเทียบความเพียงพอของขนมแต่ละกลุ่มที่ได้รับประทาน

3. ครูให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มอาสาสมัครของแต่ละกลุ่มเล่าถึงความรู้สึกขณะที่ได้รับส่วนแบ่งของขนม

4. ครูร่วมกับนักเรียนอภิปรายเชื่อมโยงว่า สมาชิกแต่ละกลุ่มเปรียบเสมือนสมาชิกของครอบครัว และขนมเปรียบเสมือนรายได้ที่หาจุนเจือครอบครัว แล้วอภิปรายประเด็นดังต่อไปนี้

4.1 ถ้าจำนวนสมาชิกมาก อาหารน้อย สมาชิกในครอบครัวจะมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร

4.2 ถ้าจำนวนสมาชิกน้อย อาหารมาก สมาชิกในครอบครัวจะมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร

5. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปว่า การที่ครอบครัวนั้นมีจำนวนสมาชิกที่เหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว จะทำให้ครอบครัวอยู่ดีมีสุข

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงลักษณะของครอบครัวที่อยู่ดีมีสุข โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอคำตอบ ครูเขียนบนกระดานดำนักเรียนอ่านทบทวนแล้วจดบันทึกลงสมุด
2. ครูแจกแบบฟอร์มรายการสำรวจสภาพโดยทั่วไปของครอบครัว (ภาคผนวก) โดยให้นักเรียนไปสำรวจในหมู่บ้านแล้วส่งผลงานในชั่วโมงต่อไป

ขั้นวัดผล

นักเรียนทำแบบฝึกหัด 10 ข้อ

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพ
2. ขนมน
3. บทบาทสมมติของนักเรียน
4. แบบฟอร์มสำรวจ

การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน
2. ตรวจแบบฝึกหัด

แบบฝึกหัดที่ 1

เรื่อง ลักษณะของครอบครัวที่อยู่ดีมีสุข

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย x ลงในช่องกระดาษคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. นักเรียนคิดว่า ลักษณะของครอบครัวที่อยู่ดีมีสุข ควรเป็นอย่างไร
  - ก. มีรายรับเพียงพอกับรายจ่าย
  - ข. มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมาก
  - ค. ลูก ๆ ชอบทะเลาะวิวาทกันอยู่เสมอ
  - ง. สมาชิกขาดความรับผิดชอบในหน้าที่
2. ครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิก ไม่สมดุล กับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว จะมีผลอย่างไร
  - ก. สมาชิกในครอบครัวไม่มีความสุข
  - ข. พ่อแม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่ลูก ๆ
  - ค. สมาชิกมีเวลาพักผ่อนมากขึ้น
  - ง. หัวหน้าครอบครัวทำงานน้อยลง
3. ครอบครัวจะอยู่กันอย่างมีความสุข สมาชิกในครอบครัวควรยึดหลัก ในข้อใดมากที่สุด
  - ก. เมื่อทำผิดไม่ควรให้อภัยกัน
  - ข. สมาชิกแต่ละคนเอาแต่ใจตัวเอง
  - ค. ทำเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้กลายเป็นเรื่องใหญ่
  - ง. สมาชิกมีความรักและห่วงใยซึ่งกันและกัน
4. ข้อใด ไม่ใช่ ลักษณะของครอบครัวที่อยู่ดีมีสุข
  - ก. มีเงินออมไว้ใช้จ่ายในยามจำเป็น
  - ข. ลูก ๆ ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่
  - ค. สมาชิกมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่
  - ง. มีการจัดระบบรายรับและรายจ่ายที่เหมาะสม

5. นักเรียนคิดว่า ครอบครัวของใครน่าจะมีความสุขมากที่สุด
  - ก. สุเทพ กู้เงินจากธนาคารมาสร้างบ้านใหม่
  - ข. สุพัฒน์ มีบ้านหลังเล็กแต่ไม่มีหนี้สิน
  - ค. สุทัศน์ ขับรถเก่งคั่งงาม แต่ส่งงวดยังไม่หมด
  - ง. สุรพล ต้องดูแลลูกชายที่ป่วยเป็นอัมพาต
6. นักเรียนคิดว่าบุคคลใด น่าจะเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว
  - ก. สมคะเน แต่งตัวดี
  - ข. ไพเราะ หน้าตาดี
  - ค. ยุพา ช่วยแม่หุงข้าว
  - ง. ราตรี สวยและหุ่นดี
7. การอยู่ร่วมกันในครอบครัวให้มีความสุขได้ ต้องอยู่บนพื้นฐานของสิ่งต่อไปนี้ ยกเว้น ข้อใด
  - ก. ความเมตตาสงสาร
  - ข. ความสมัครสมาน
  - ค. ความเห็นแก่ตัว
  - ง. ความรักความเข้าใจ
8. ครอบครัวที่อยู่ดีมีสุข ควรมีฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไร
  - ก. รายจ่ายมากกว่ารายรับ
  - ข. รายรับไม่พอกับรายจ่าย
  - ค. รายรับเพียงพอกับรายจ่าย
  - ง. รายรับและรายจ่ายไม่สมดุลกัน
9. ครอบครัวที่อยู่ดีมีสุข สมาชิกในครอบครัว ไม่ควรปฏิบัติ ในข้อใด
  - ก. ทำอะไรตามใจตัวเองให้มาก
  - ข. ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
  - ค. ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว
  - ง. ประพฤติตนให้เป็นคนดีของครอบครัว
10. ครอบครัวจะมีความสุขได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติตนของบุคคลใดมากที่สุด
  - ก. พ่อ
  - ข. แม่
  - ค. ลูก
  - ง. ทุกคนในครอบครัว

แผนการสอนตามแบบคู่มือของกระทรวงศึกษาธิการ

แผนการสอนที่ 2

วิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง ปัญหาการเพิ่มสมาชิกในครอบครัว

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

การเพิ่มจำนวนสมาชิกในครอบครัว ที่ไม่มีความพร้อมก่อให้เกิดปัญหาด้านต่างๆ ในครอบครัว

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนศึกษาเรื่อง ปัญหาการเพิ่มสมาชิกในครอบครัวแล้ว นักเรียนสามารถ

1. บอกปัญหาที่เกิดจากการเพิ่มสมาชิกในครอบครัวได้
2. บอกผลกระทบที่เกิดจากการเพิ่มสมาชิกในครอบครัวได้
3. ทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้องอย่างน้อย 8 ข้อ ใน 10 ข้อ

เนื้อหา

ครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกมาก อาจเกิดปัญหาด้านต่างๆ มากมาย เช่น รายรับและรายจ่ายไม่สมดุลกัน ต้องกู้ยืมเงินเป็นหนี้สิน และเนื่องมาจากรายรับมีไม่พอกับรายจ่ายทำให้หัวหน้าครอบครัวต้องทำงานเพิ่มขึ้นให้เหน็ดเหนื่อยและสุขภาพทรุดโทรม ประกอบกับไม่มีเวลาเลี้ยงดูเอาใจใส่บุตรได้อย่างทั่วถึง ทำให้บุตรอาจเจ็บป่วยหรือมีความประพฤติที่ไม่ดี การให้การศึกษาอาจจะไม่ทั่วถึง ความพอเพียงในเรื่องที่อยู่อาศัยมีน้อย ทำให้คับแคบและต้องอยู่กันอย่างแออัด

การเพิ่มจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ไม่มีความพร้อม จึงก่อให้เกิดปัญหาขึ้น กล่าวคือรายจ่ายเพิ่มขึ้นในขณะที่รายได้มีน้อย ต้องทำงานอย่างหนัก ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่ต่อชีวิตความเป็นอยู่ ทำให้ร่างกายและจิตใจขาดความสมบูรณ์ ทำให้ครอบครัวเลวลง ในที่สุดก็จะกลายเป็นปัญหาของสังคม ปัญหาวัยรุ่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด เป็นต้น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ให้นักเรียนดูภาพครอบครัวที่ประกอบด้วยสมาชิก 6 - 7 คน (ภาคผนวก) จากภาพถามนักเรียนว่า จากสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน ครอบครัวที่นักเรียนเห็นนี้ น่าจะเกิดปัญหาอะไรบ้าง

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเสนอข้อมูลด้านต่างๆ จากครอบครัวที่ได้ศึกษาตามแบบฟอร์มการสำรวจที่นักเรียนได้ไปสำรวจครอบครัวที่ผ่านมา ดังตัวอย่างแบบฟอร์มการสำรวจดังต่อไปนี้

จำนวนสมาชิกในครอบครัว	รายรับ (ต่อวัน)	รายจ่าย (ต่อวัน)	การศึกษาของสมาชิก	จำนวนสมาชิกที่เจ็บป่วยในปี	ผู้รับผิดชอบในครอบครัว	ความเพียงพอของที่อยู่อาศัย	ปัญหาในครอบครัว	หมายเหตุ
7	100	150	ป.4 3 ป.6 2 ป.2 1 ป.1 1	3	พ่อ	ที่อยู่แออัดคับแคบ	- ค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ - พ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูก - อาหารไม่พอกิน	

2. ครูอภิปรายร่วมกับนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากครอบครัวจากผลการสำรวจในหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 ความสมดุลของรายรับและรายจ่ายในครอบครัว
- 2.2 การให้การศึกษา
- 2.3 สถานที่อยู่อาศัย
- 2.4 สุขภาพอนามัย

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการเพิ่มจำนวนสมาชิกในครอบครัว

ขั้นวัดผล

นักเรียนทำแบบฝึกหัด 10 ข้อ

สื่อการเรียนรู้

รูปภาพ

การประเมินผล

1. สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน
2. ความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย
3. ตรวจแบบฝึกหัด

แบบฝึกหัดที่ 2

เรื่อง ปัญหาที่เกิดจากการเพิ่มจำนวนสมาชิกในครอบครัว

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย x ลงในช่องกระดาษคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ครอบครัวที่คิดจะมีสมาชิกเพิ่ม จะต้องคำนึงถึงสิ่งใดเป็นสำคัญ
  - ก. คนเลี้ยงดู
  - ข. วัยของมารดา
  - ค. ฐานะทางเศรษฐกิจ
  - ง. สิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่
2. ข้อใด ไม่ใช่ ปัญหาที่เกิดจากการเพิ่มจำนวนสมาชิกในครอบครัว
  - ก. รายได้เพิ่มขึ้นเพราะมีสมาชิกเพิ่มขึ้น
  - ข. รายจ่ายเพิ่มขึ้นเพราะมีสมาชิกมาก
  - ค. ลูก ๆ ขาดความอบอุ่นเพราะพ่อแม่ไม่มีเวลาดูแล
  - ง. หัวหน้าครอบครัวทำงานหนักขึ้นเพราะรายได้ไม่เพียงพอ
3. “ผูกคอตาย หนีปัญหาหนี้สิน ตายสมใจ” พาดหัวข่าวอย่างนี้ เพราะผู้ตายประสบปัญหาด้านใดมากที่สุด
  - ก. การศึกษา
  - ข. เศรษฐกิจ
  - ค. การเมือง
  - ง. การปกครอง
4. “ตุ๊กตามีพี่น้อง 5 คน เขาเป็นคนโต เรียนอยู่ชั้น ป.6 ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง พ่อเป็นตำรวจ ส่วนแม่ทำงานเป็นพนักงานบัญชีในบริษัทแห่งหนึ่ง แต่เขาทั้งสองไม่ค่อยมีเวลาให้กับลูก ๆ เท่าที่ควร เนื่องจากมีหน้าที่และการงานที่จะต้องทำ” จากข้อความนี้ นักเรียนคิดว่าครอบครัวของตุ๊กตา น่าจะมีปัญหาในเรื่องใดมากที่สุด
  - ก. ลูกๆ ขาดความรักความอบอุ่น
  - ข. ลูกๆ ไม่ช่วยกันทำงานบ้าน
  - ค. ลูกๆ ได้รับการศึกษาไม่ทั่วถึง
  - ง. ลูกๆ ชอบทะเลาะกันอยู่ประจำ

5. ข้อใด ไม่ใช่ ปัญหาที่เกิดจากครอบครัวที่มีสมาชิกมาก
  - ก. ลูก ๆ ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง
  - ข. รายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย
  - ค. ค่าใช้จ่ายในครอบครัวเพิ่มขึ้น
  - ง. พ่อแม่ต้องทำงานหนักเพื่อหารายได้
6. บุคคลใต้น่าจะมาจากครอบครัวที่ขาดความอบอุ่นมากที่สุด
  - ก. ยอดชาย ชอบเอาใจเพื่อน ๆ
  - ข. ยิ่งยง ชอบมองหน้าคนอื่นเสมอ
  - ค. ยอดยิ่ง ชอบแต่งกายตามแฟชั่น
  - ง. ยิ่งใหญ่ ชอบลักเล็กขโมยน้อย
7. การมีลูกหลายคน ก่อให้เกิดผลเสียต่อครอบครัวในด้านใดมากที่สุด
  - ก. สุขภาพอนามัยไม่ดี
  - ข. เกิดการทะเลาะเบาะแว้งกัน
  - ค. รายจ่ายในครอบครัวเพิ่มขึ้น
  - ง. ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่
8. การมีบุตรเพิ่มขึ้น 1 คน นักเรียนคิดว่ารายจ่ายด้านใต้น่าจะเพิ่มมากขึ้นเป็นอันดับแรก
  - ก. อาหาร
  - ข. การศึกษา
  - ค. ที่อยู่อาศัย
  - ง. สิ่งของเครื่องเล่น
9. ถ้าสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้นแต่รายได้ของครอบครัวเท่าเดิม นักเรียนคิดว่า จะเกิดปัญหาในเรื่องใดมากที่สุด
  - ก. รายจ่ายไม่เพียงพอ
  - ข. ที่อยู่อาศัยแออัด
  - ค. ลูก ๆ ไม่ช่วยเหลืองานบ้าน
  - ง. พ่อแม่มีเวลาพักผ่อนมาก
10. ถ้าทุกครอบครัวเพิ่มจำนวนสมาชิกขึ้นมาก นักเรียนคิดว่า จะทำให้มีผล ต่อเนื่องในเรื่องใดมากที่สุด
  - ก. พ่อแม่ต้องทำงานนอกบ้าน
  - ข. ประชากรไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
  - ค. การเก็บภาษีมาบำรุงประเทศน้อยลง
  - ง. การจัดสถานศึกษาไม่ได้ทั่วถึง

ปัญหาครอบครัว

สภาพของครอบครัวที่เห็นอยู่นี้ แสดงให้เห็นถึงปัญหา
ซึ่งจะเกิดขึ้นกับพ่อแม่ที่มีลูกหลายคน พ่อปวดศีรษะ
เพราะต้องคิดมากเกี่ยวกับการทำมาหากิน เพื่อหาเงินมา
ให้พอสำหรับเลี้ยงลูกๆ แม่ก็ต้องยุ่งอยู่กับการเลี้ยงลูกเล็กๆ
และหุงหาอาหารให้สมาชิกในครอบครัว ทำให้พ่อแม่ไม่มี
เวลาเอาใจใส่เลี้ยงดูลูกได้อย่างทั่วถึง

แผนการสอนตามแบบคู่มือของกระทรวงศึกษาธิการ

แผนการสอนที่ 3

วิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหการเพิ่มสมาชิกในครอบครัว

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

การป้องกันและการแก้ไขปัญหการเพิ่มสมาชิกในครอบครัว เป็นแนวทางหนึ่ง
ที่ช่วยลดปัญหาด้านต่าง ๆ ในครอบครัว

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนศึกษาเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหการเพิ่มสมาชิกในครอบครัวแล้ว
นักเรียนสามารถ

1. เสนอแนะวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหการเพิ่มสมาชิกในครอบครัวได้
2. สรุปวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหการเพิ่มสมาชิกในครอบครัวได้
3. ทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้องอย่างน้อย 8 ใน 10 ข้อ

เนื้อหา

การป้องกันและแก้ไขปัญหการเพิ่มสมาชิกในครอบครัว

ครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกสมดุลกับฐานะทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ มีรายรับเพียงพอกับ
รายจ่าย ครอบครัวใดมีบุตรน้อยจะมีเวลาเลี้ยงดูเอาใจใส่บุตรทั้งความประพฤติและทางด้านสุข
ภาพ อาหารการกิน ตลอดจนการให้การศึกษาแก่บุตรจะทำได้อย่างทั่วถึง ในเรื่องที่อยู่อาศัยนั้นก็
จะพอเพียงโดยอาจจะมีบ้านเป็นของตัวเองไม่ต้องเสียค่าเช่า ลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะของ
ครอบครัวที่อยู่ดีมีสุข

ในทางตรงกันข้าม ครอบครัวใดที่มีสมาชิกมาก อาจเกิดปัญหาด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น
รายรับและรายจ่ายไม่สมดุลกัน ต้องกู้ยืมเป็นหนี้สิน และเนื่องจากรายรับมีไม่เพียงพอกับรายจ่าย
หัวหน้าครอบครัวต้องทำงานเพิ่ม ทำให้เหน็ดเหนื่อย สุขภาพก็ทรุดโทรม ไม่มีเวลาเลี้ยงดูเอาใจ
ใส่บุตรได้อย่างทั่วถึง บุตรอาจเจ็บป่วยหรือมีความประพฤติที่ไม่ดี การศึกษาอาจจะไม่ทั่วถึง
ความพอเพียงของที่อยู่อาศัยก็มีน้อย ต้องอยู่กันอย่างแออัด

การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่จะเกิดจากการเพิ่มจำนวนสมาชิกในครอบครัวนั้นทำได้โดย

1. รู้จักประหยัด เช่น หารายได้พิเศษทำ มีอาชีพรอง ไม่เลื่องงาน ประกอบอาชีพ

สุจริต

2. มีการวางแผนครอบครัวที่ดี เริ่มตั้งแต่การชะลอการแต่งงาน การคุมกำเนิด การจัดระบบการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสม

3. เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนลูกให้เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ รู้จักการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด เห็นคุณค่าของเงิน รู้จักออม มีวินัยในตนเอง รู้ว่าฐานะในครอบครัวของตนเป็นอย่างไร

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูสนทนาร่วมกับนักเรียนเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่นักเรียนได้สำรวจครอบครัวมาแล้วและให้นักเรียนสรุปสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นว่ามีอะไรบ้าง และจะมีวิธีป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ อย่างไร

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่มกลุ่มละ 6 คน โดยการจับสลากสีต่างๆ ได้แก่ สีขาว สีแดง สีเหลือง สีเขียวและสีส้ม

2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษากรณีตัวอย่าง จาก 2 ครอบครัวเรื่องความขัดสน แล้วครูตั้งประเด็นคำถามจากกรณีตัวอย่าง ดังนี้

- 2.1 ครอบครัวทั้งสองมีความแตกต่างกันอย่างไร ในหัวข้อต่อไปนี้

- ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
- รายได้และรายจ่ายภายในครอบครัว
- การเลี้ยงดู
- สถานที่อยู่อาศัย
- สุขภาพอนามัย

- 2.2 ในอนาคตเมื่อนักเรียนโตขึ้น นักเรียนคิดว่าจะมีบุตรกี่คน เพราะเหตุใด

- 2.3 ปัญหาอะไรบ้าง ที่จะเกิดขึ้นในครอบครัวที่สอง

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงวิธีการป้องกันการป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการเพิ่มจำนวนสมาชิกในครอบครัว

ขั้นวัดผล

นักเรียนทำแบบฝึกหัด 10 ข้อ

สื่อการเรียนรู้

1. สลาก 5 กลุ่ม
2. กรณีตัวอย่าง เรื่อง “ความขัดสน”

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน
2. ตรวจแบบฝึกหัด

แบบฝึกหัดที่ 3

เรื่อง การป้องกันและการแก้ปัญหาที่เกิดจากการเพิ่มสมาชิกในครอบครัว

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก และทำเครื่องหมาย X หน้าข้อที่ผิด

- .....1. การวางแผนครอบครัวที่ดี เริ่มตั้งแต่ การชะลอการแต่งงาน การคุมกำเนิด
- .....2. วิธีการป้องกัน และการแก้ปัญหาการเพิ่มของสมาชิกในครอบครัวที่ดีที่สุดคือการ
ไม่แต่งงาน
- .....3. การรู้จักประหยัด เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัว
- .....4. การทำหมันเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหา การเพิ่มสมาชิกในครอบครัว
- .....5. “หญิงก็ได้ ชายก็ดี มีแค่สอง” หมายความว่า ครอบครัวหนึ่ง ๆ ควรมีบุตรไม่เกิน
สองคน

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย x ลงในช่องกระดาษคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

6. วิธีป้องกันการเพิ่มสมาชิกในครอบครัว ทำได้โดยวิธีใด
  - ก. หารายได้เพิ่มขึ้น
  - ข. คุมกำเนิด
  - ค. ให้การศึกษาแก่ลูก ๆ
  - ง. ปรีกษาแพทย์ก่อนมีบุตร
7. ข้อใด ไม่ใช่ เป็นการป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการเพิ่มสมาชิกใน
ครอบครัว

ก. การวางแผนครอบครัว	ข. การชะลอการแต่งงาน
ค. เกียจคร้านในการทำงาน	ง. อบรมสั่งสอนลูกให้รู้จักประหยัด

8. นักเรียนคิดว่า ข้อใดเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเพิ่มสมาชิกในครอบครัวที่ดีที่สุด
- ก. การทำหมัน
  - ข. การไม่แต่งงาน
  - ค. ให้สมาชิกทำงานมากขึ้น
  - ง. แต่งงานแต่ไม่ให้มีลูก
9. ข้อใด ไม่ใช่ วิธีการแก้ปัญหา การเพิ่มจำนวนสมาชิกในครอบครัว
- ก. รู้จักเก็บออม
  - ข. ขยันทำงาน
  - ค. หารายได้เพิ่มเติม
  - ง. เลือกลงงานทำที่ตนถนัด
10. ถ้าครอบครัวของนักเรียน มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น ในฐานะเป็นนักเรียนจะช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัวได้อย่างไร
- ก. ใช้จ่ายอย่างประหยัด
  - ข. หนีไปอาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง
  - ค. รับประทานอาหารให้น้อยลง
  - ง. รับจ้างเป็นยามรักษาความปลอดภัย
-

กรณีตัวอย่าง เรื่อง ความขัดสน

ในตำบลแห่งหนึ่งมีบ้านอยู่ 2 หลัง ตั้งอยู่ใกล้เคียงกัน ครอบครัวทั้งสองมีลักษณะเหมือนกัน มีรายได้เท่าเทียมกัน แต่ครอบครัวแรกมีสมาชิกทั้งหมด 4 คน คือ พ่อ แม่ และลูก 2 คน ซึ่งกำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เนื่องจากอายุยังน้อย จึงช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านไม่ได้มากนัก เข้าพ่อไปทำงาน ลูกไปโรงเรียน ส่วนแม่ทำงานบ้าน ว่างก็ปลูกผักสวนครัวรอบๆ บริเวณบ้าน นอกจากจะมีผักสวนครัวไว้รับประทานแล้ว บางครั้งยังได้จำหน่ายแก่เพื่อนบ้านข้างเคียงอีกด้วย งานอดิเรกอีกอย่างหนึ่งของแม่บ้านก็คือ ทำขนมขาย เพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวทำให้รายได้ของครอบครัวดีขึ้นมาก ทุกคนอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่เพื่อนบ้าน ลูกๆ ก็น่ารัก รู้จักเคารพและเชื่อฟังพ่อแม่ ทำให้เป็นที่รักของทุกคนที่ได้พบเห็น

ครอบครัวที่สอง มีสมาชิกทั้งหมด 7 คน คือ พ่อ แม่ และลูกอีก 5 คน ซึ่งกำลังเรียนหนังสืออยู่ 4 คน เข้าพ่อไปทำงาน ลูกๆ ไปโรงเรียน แม่อยู่บ้านกับลูกคนสุดท้องซึ่งยังเล็กนัก นอกจากทำงานบ้านแล้ว แม่บ้านก็ใช้เวลาว่างในการปลูกผักสวนครัว แต่เนื่องจากลูกหลายคนจึงพอที่จะรับประทานในครอบครัวเท่านั้น ไม่เหลือพอที่จะจำหน่าย รายจ่ายในครอบครัวก็มีมาก ทำให้ฐานะทางการเงินไม่พอใช้จ่าย พ่อต้องหารายได้พิเศษ กว่าจะกลับถึงบ้านก็เหน็ดเหนื่อย แม่ก็เหน็ดเหนื่อยจากงานบ้านและดูแลลูกคนเล็ก จึงไม่มีเวลาดูแลอบรมสั่งสอนลูกเท่าที่ควร ลูกๆ ก็ชอบทะเลาะเบาะแว้งกัน ไม่รู้จักรับผิดชอบในงานที่พ่อแม่มอบหมายให้สิ่งของในบ้านจัดไม่เป็นระเบียบ ทุกคนในบ้านไม่ค่อยมีความสุขเท่าที่ควร

แผนการสอนตามแบบคู่มือของกระทรวงศึกษาธิการ

แผนการสอนที่ 4

วิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เรื่อง หลักในการเลือกซื้อและใช้สิ่งของเพื่อช่วยเหลือ

เวลา 6 คาบ

เศรษฐกิจของครอบครัว

ความคิดรวบยอด

การซื้อและใช้สิ่งของที่เกินฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ในครอบครัว

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักเรียนศึกษาเรื่อง หลักในการเลือกซื้อและใช้สิ่งของเพื่อช่วยเหลือเศรษฐกิจของครอบครัวแล้ว นักเรียนสามารถ

1. บอกวิธีการเลือกซื้อและใช้สิ่งของเพื่อช่วยเหลือเศรษฐกิจของครอบครัวได้
2. บอกผลดีผลเสียในการเลือกซื้อและใช้สิ่งของตามฐานะทางเศรษฐกิจได้
3. ทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้อง อย่างน้อย 8 ข้อ ใน 10 ข้อ

เนื้อหา

หลักในการเลือกซื้อและใช้สิ่งของเพื่อช่วยเหลือเศรษฐกิจของครอบครัว

ครอบครัวที่อยู่ดีมีสุขนั้น นอกจากจะมีรายได้พอเลี้ยงครอบครัวแล้วยังไม่พอ จะต้องรู้จักวางแผนใช้จ่ายเงินที่ได้มาอย่างประหยัด ไม่เกินฐานะทางเศรษฐกิจของตน รู้จักใช้จ่ายอย่างเหมาะสม ไม่ฟุ่มเฟือยและถ้ามีโอกาสสมาชิกในครอบครัวควรหาวิธีการเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ครอบครัวอีกด้วย

เศรษฐกิจในครอบครัวจะดีได้ สมาชิกในครอบครัวจะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ซื้อแต่ของที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ ยิ่งถ้าเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วยแล้ว ก็จะเป็นดี สิ่งที่ต้องพิจารณาก่อนตัดสินใจซื้อ ได้แก่

- 1.1 ไม่ควรซื้อของเพราะคำโฆษณา หรือเพราะอยากได้ของแถม
- 1.2 ถ้าไม่จำเป็น ไม่ควรซื้อเงินผ่อนเพราะราคาแพง การซื้อด้วยเงินสดจะได้

ในราคาที่ถูกกว่ามาก แต่ถ้าจะซื้อด้วยเงินผ่อนต้องเปรียบเทียบว่าคุ้มกับเงินผ่อนหรือไม่ และสามารถผ่อนได้โดยไม่เคียดคร้อน

1.3 อย่าเอาความอยากเป็นที่ตั้ง ควรพิจารณาความจำเป็นและเป็นประโยชน์ เป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อถนอมเงินตราไว้ใช้กับสิ่งที่จำเป็นมากกว่า

1.4 ถ้าไม่เร่งด่วนควรพิจารณาหลายๆ ยี่ห้อเปรียบเทียบกันในด้านราคา และคุณภาพ ซึ่งอาจสอบถามจากผู้ที่เคยใช้มาก่อน

1.5 ถ้าเป็นอุปกรณ์ที่ซับซ้อนและมีราคาแพง ต้องคำนึงถึงอะไหล่ และบริการหลังการขายด้วย

2. ไม่ซื้อของฟุ่มเฟือย
3. ควรซื้อของที่ใช้ได้คุ้มค่า และสามารถใช้ร่วมกันได้
4. ควรเลือกซื้ออาหารหรือผลไม้ตามฤดูกาล เพราะมีราคาถูก
5. ซื้อของจากผู้ผลิตโดยตรง ไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง
6. ซื้อของจากร้านสหกรณ์ ซึ่งจะได้อาชีพเป็นธรรม และได้เงินปันผลเมื่อปลายปี

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ครูนำภาพโฆษณาสินค้าชนิดต่างๆ จากหนังสือพิมพ์และวารสารต่างๆ (ภาคผนวก) มาติดให้นักเรียนดูและพิจารณาแยกกลุ่มสินค้า โดยแบ่งสินค้าที่จำเป็นไม่ค่อยจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตดังนี้

- สิ่งของที่จำเป็น เช่น อาหาร เสื้อผ้า ยาเสพติด เสื้อผ้า ฯลฯ
- สิ่งของที่ไม่จำเป็น เช่น เครื่องสำอาง เครื่องทำน้ำเย็น ฯลฯ

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน โดยการจับสลาก
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษากรณีตัวอย่าง เรื่อง “ชีวิตในครอบครัว” แล้วร่วมกันอภิปราย ในประเด็นคำถามดังนี้

2.1 นักเรียนคิดว่าครอบครัวทั้งสองมีหลักในการเลือกซื้อและใช้สินค้าแตกต่างกันอย่างไร

2.2 ครอบครัวใดมีหลักในการเลือกซื้อ และใช้สินค้าที่เหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

2.3 ผลกระทบที่เกิดจากการซื้อและใช้สินค้าที่เกินฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีอะไรบ้าง

3. ครูอภิปรายร่วมกับนักเรียนเพื่อหาข้อสรุปถึงหลักในการเลือกซื้อและใช้สิ่งของเพื่อช่วยเหลือเศรษฐกิจของครอบครัว

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับหลักในการเลือกซื้อและใช้สิ่งของ เพื่อช่วยเหลือเศรษฐกิจของครอบครัวอีกครั้ง

ขั้นวัดผล

นักเรียนทำแบบฝึกหัด 10 ข้อ

สื่อการเรียนรู้

1. ภาพ
2. กรณีตัวอย่าง เรื่อง “ชีวิตในครอบครัว”

การประเมินผล

1. สังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน
2. ตรวจแบบฝึกหัด